

แผนการใช้ที่ดินระดับ ตำบลท่าโพธิ์ศรี

อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

โดย สถาบันพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี
อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี

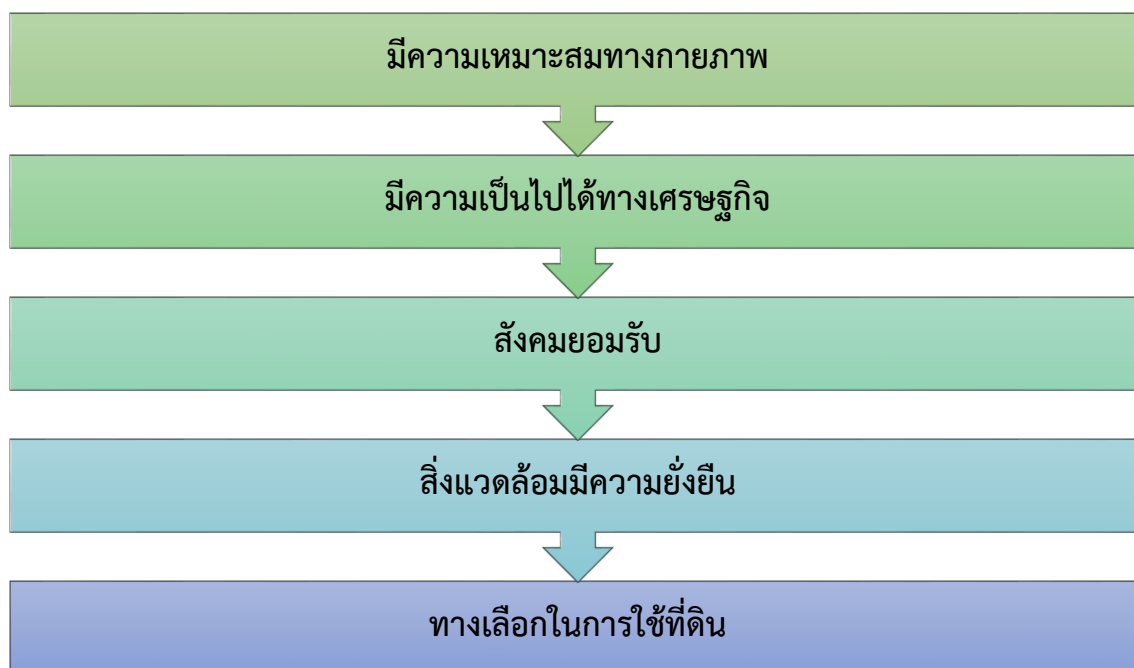
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ

มีนาคม

2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
สารบัญกรอบ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-1
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-6
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-9
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-13
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
3.3 ทรัพยากรดิน	3-8
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT)	4-9

สารบัญ (ต่อ)

4.4 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-13
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
	หน้า
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ	7-1
เอกสารอ้างอิง	อ1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2531-2560	2-8
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	2-12
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2562	2-15
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2561	2-16
2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2561	2-18
2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานีปี 2561	2-21
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-1
3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	3-9
3-3 สมบัติดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	3-10
3-4 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	3-14
4-1 แหล่งเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	4-2
4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	4-4
4-3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT) ด้านกายภาพ	4-8
4.4 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT) ด้านสังคม	4-9
4.5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT) ด้านเศรษฐกิจ	4-10
4.6 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT) ด้านนโยบาย	4-11
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	5-6
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	6-5
7-1 เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี แผน 4 ปี	7-2

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	2-3
2-2	ความลาดชัน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	2-4
2-3	ภูมิประเทศ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	2-5
2-4	เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดอุบลราชธานี	2-8
2-5	สมดุลงบของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดอุบลราชธานี	2-9
2-6	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	2-12
2-7	สัดส่วนคร่าวเรือนเกษตร ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	2-16
2-8	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	2-22
3-1	ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	3-2
3-2	การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	3-3
3-3	ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	3-4
3-4	ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	3-12
3-5	ทรัพยากรดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	3-13
3-8	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	3-15
4-1	แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	4-5
4-2	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	4-8
4-3	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	4-14
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	6-20

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จ ภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี มีผลตอบสนองสูงสุดต่อ หน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการ กำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพ การใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำชั้นบนไคและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่ค้ำจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปრაกฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์ เพิ่มพูนผลผลิต”

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีเนื้อที่ 47,096 ไร่ คิดเป็น 75.33 ตารางกิโลเมตร (จากการคำนวณโดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์) โดยมีอาณาเขตติดต่อกับ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ ตำบลกลาง อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ตำบลสมสะอาด และตำบลนาเจริญ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ตำบลท่าโพธิ์ศรี ห่างจากอำเภอเดชอุดม 12 กิโลเมตร ตามถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 2192 และทางหลวงแผ่นดิน 2171 (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านท่าโพธิ์ศรี	หมู่ที่ 8 บ้านโนนสว่าง
หมู่ที่ 2 บ้านท่าโพธิ์ศรี	หมู่ที่ 9 บ้านนาดง
หมู่ที่ 3 บ้านโพธิ์สง่า	หมู่ที่ 10 บ้านท่าโพธิ์ศรี
หมู่ที่ 4 บ้านโนนหลี่	หมู่ที่ 11 บ้านทองกลาง
หมู่ที่ 5 บ้านโนนธาตุ	
หมู่ที่ 6 บ้านวาริอุดม	
หมู่ที่ 7 บ้านท่าโพธิ์ศรี	

(องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ศรี, 2561)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

บ้านท่าโพธิ์ศรีตำบลท่าโพธิ์ศรีเดิมชื่อ "บ้านบักแหวง" การที่ผู้นำเปลี่ยนชื่อก็คือเพื่อความเป็นสิริมงคลตามชื่อ ต้นโพธิ์ศรีใหญ่ ซึ่งเกิดอยู่ที่ท่าน้ำในวัด และวัดนั้นอยู่ติดกับแม่น้ำลำโดมใหญ่ ซึ่งต้นโพธิ์ต้นนี้มีความร่มรื่นสมบูรณ์แข็งแรง ผู้นำจึงลงมติให้เปลี่ยนชื่อจากบักแหวง เพื่อความเจริญของหมู่บ้าน ความเป็นมาของหมู่บ้าน เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2440 ถึง 2444 มีกลุ่มชนจากบ้านโนนโพน อ.วารินชำราบ

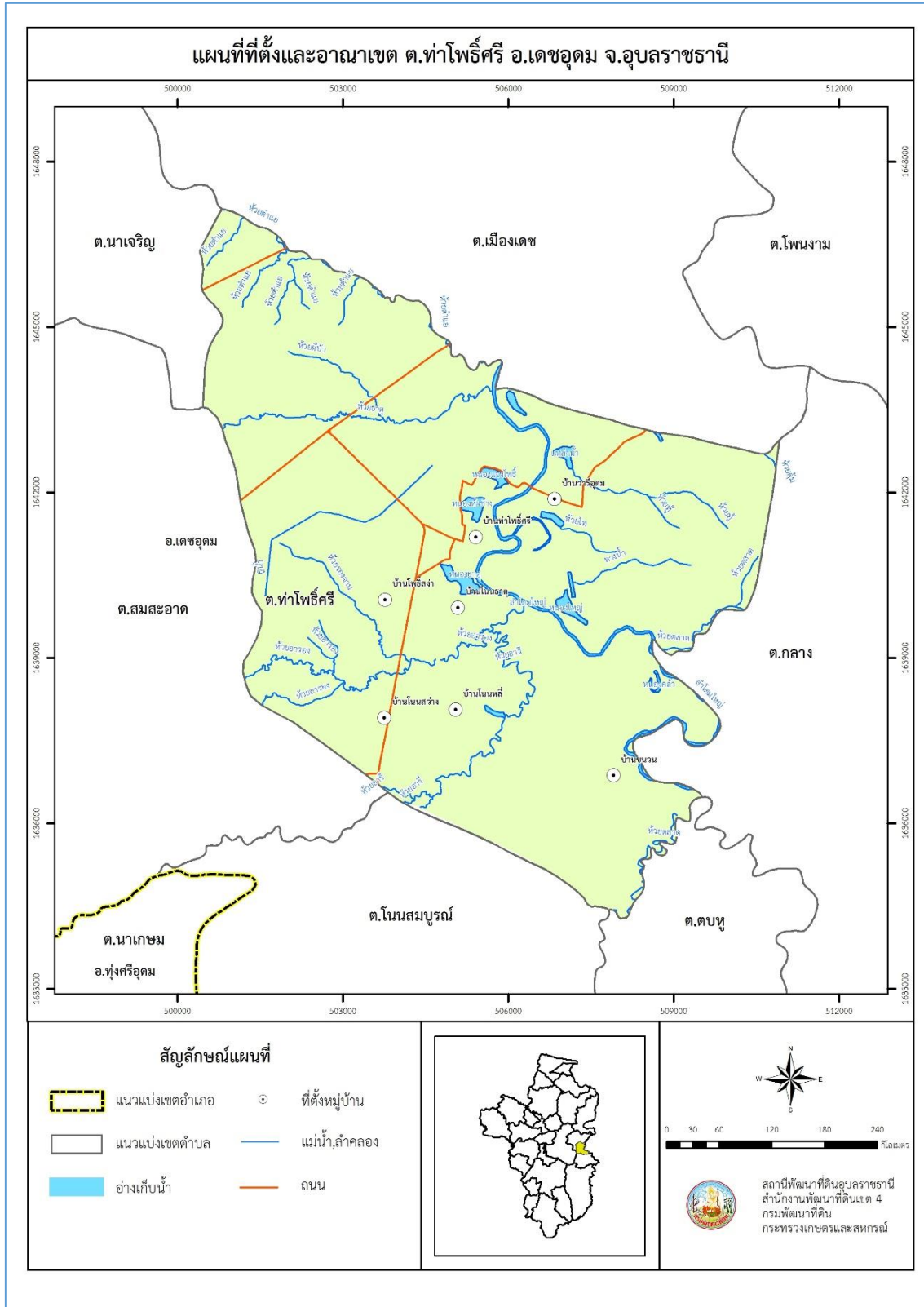
อพยพมาตั้งเป็นกลุ่มแรก ต่อมาก็มีกลุ่มชนจากบ้านโนนบาง มันท้วน บ้านท่อน บ้านท่าลาด บ้านฝือ บ้านผัน จึงได้จัดตั้งหมู่บ้านบกแห่งขึ้นในปี พ.ศ. 2444 ต่อมาจากนั้น 6 ปี เปลี่ยนชื่อเป็นบ้านท่าโพธิ์ศรี ผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน คนที่ 1. นายเสมียนสิงห์ ไหม่ทราบนามสกุล 2. นายสอน ชนะกาศ 3. นายสี สุตติมาต 4. นายเพ็ง เกษาพันธ์ 5. นายพัน จันทรสุข 6. นายชี ชนะกาศ 7. นายปุ๋ย บัวพา ทั้ง 7 คน เป็นผู้ใหญ่บ้านท่าโพธิ์ศรี หมู่ 5 ต.เมืองเดช เมื่อปี พ.ศ. 2520 ยกฐานะบ้านท่าโพธิ์ศรีขึ้นเป็น ต.ท่าโพธิ์ศรี

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบเรียบ โดยส่วนใหญ่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา เป็น 2-5 เปอร์เซ็นต์ และ 5-12 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 140-160 เมตร เป็นที่รวบแหล่งน้ำหลายสายไหลผ่าน เช่น ลำโดมใหญ่ ห้วยอารีย์ ห้วยอารอง ห้วยธาตุ ห้วย ผีบ้า ห้วยทุ้ และห้วยไผ่ เป็นต้น จึงเหมาะแก่การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการประกอบอาชีพด้านการเกษตร (รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

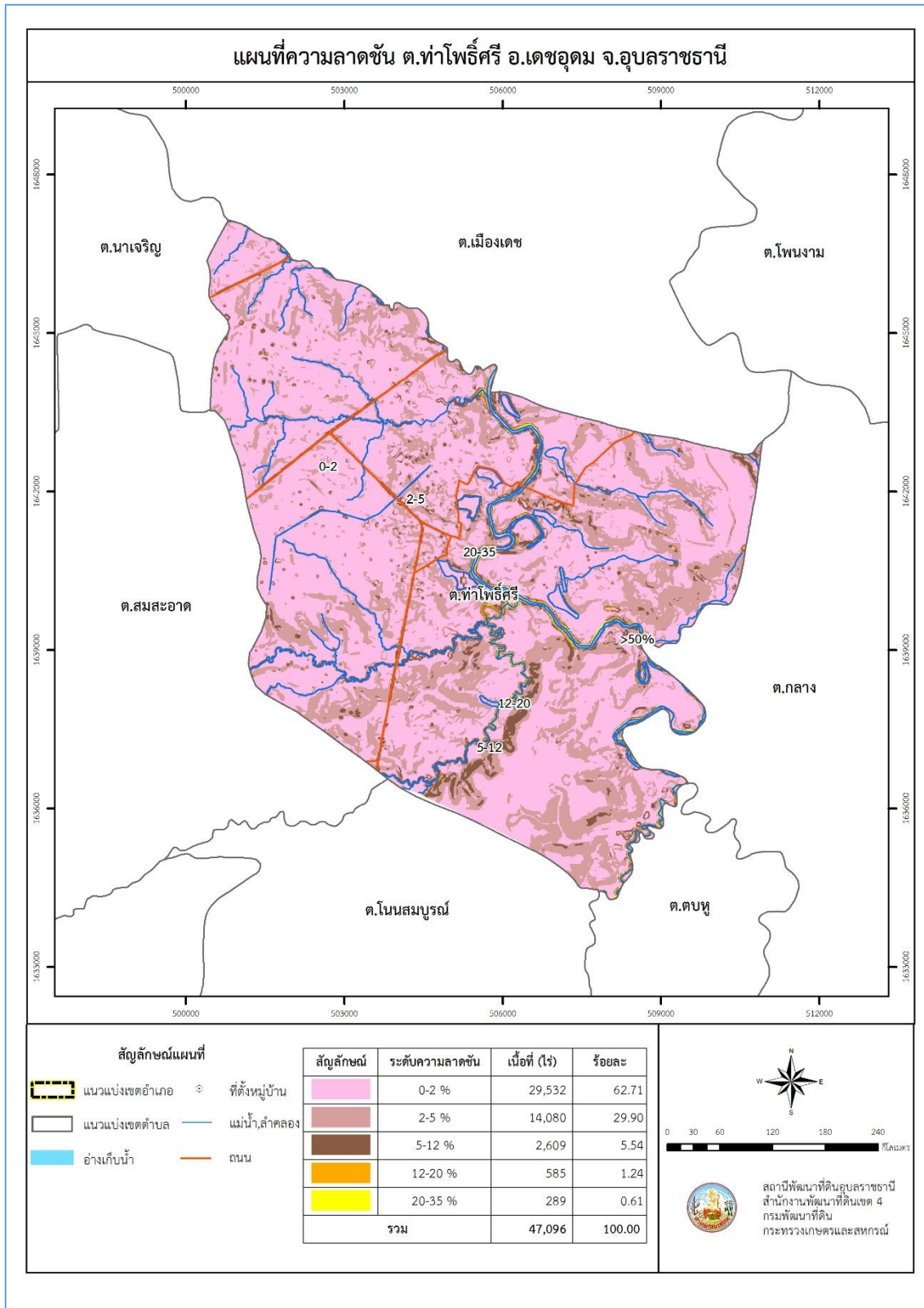
แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

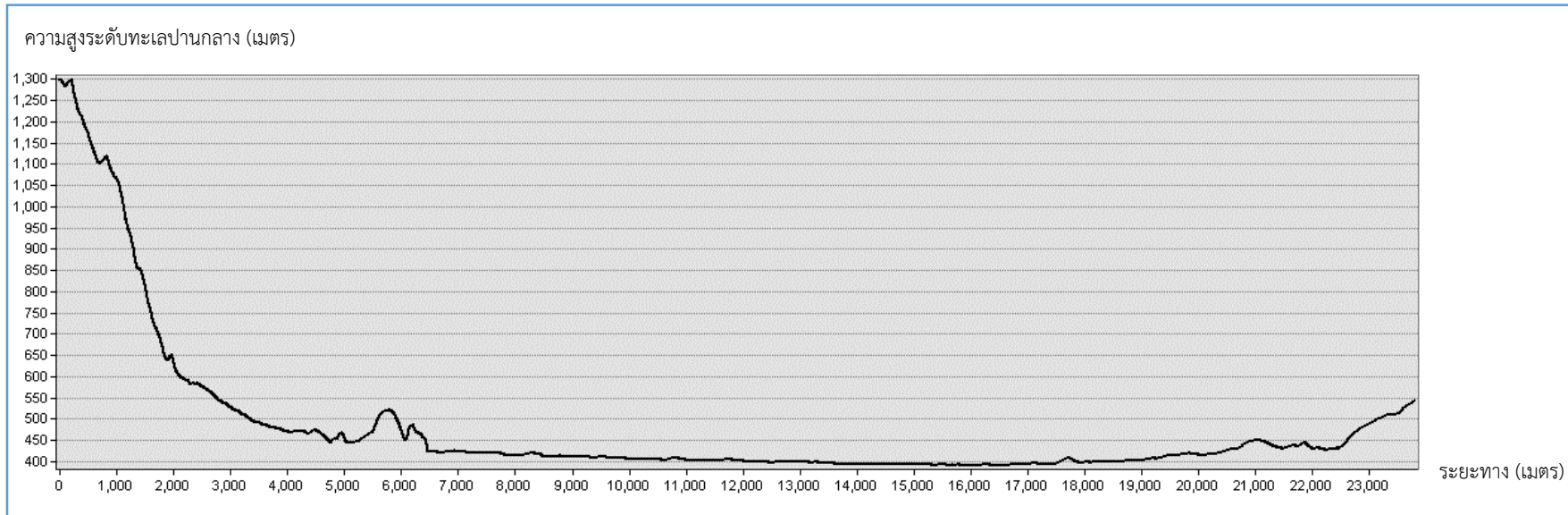
แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-3 ภูมิประเทศ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดอุบลราชธานี มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาวะอากาศทั่วไป

ลักษณะภูมิอากาศจัดอยู่ในลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน (Tropical monsoon climate) ซึ่งแบ่งได้ 3 ฤดู คือ ส่วน สำหรับ การรวบรวมข้อมูลสถิติภูมิอากาศ ของจังหวัดอุบลราชธานี ในรอบ 30 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2560 เช่น อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ปริมาณน้ำฝน จำนวนวัน ฝนตก ศักยภาพการคายระเหยน้ำ และ 0.5 ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2560) (ตารางที่ 3-2)

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดพะเยา พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้ ฤดูหนาวจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะพัดเอาความหนาวเย็น และความแห้งแล้งมา

ฤดูร้อน เริ่มฤดูร้อนจะเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายนซึ่งจะมีอากาศร้อนและอบอ้าว

ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านทะเลและมหาสมุทร ทำให้มีอากาศชุ่มชื้นและฝนตกชุก

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่

2.5.3 อุณหภูมิ

อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 27.3 องศาเซลเซียส เดือนธันวาคมมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 24 .3 องศาเซลเซียส และเดือนเมษายนอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 30.1 องศาเซลเซียส เดือนมกราคมมีอุณหภูมิต่ำสุด เฉลี่ย 18.2 องศาเซลเซียส และเดือนเมษายนจะมีอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.5 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,620.2 มิลลิเมตร วันฝนตกเฉลี่ย 124 วัน เดือนกันยายนจะมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยมากที่สุด 299.0 มิลลิเมตร และเดือนมกราคมจะมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.6 มิลลิเมตร

2.5.5 ความชื้นสัมพัทธ์

มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยทั้งปี 72 เปอร์เซ็นต์ เดือนกันยายนจะมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยสูงสุด 82 เปอร์เซ็นต์ ส่วนเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม จะมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุด 63 เปอร์เซ็นต์

2.5.6 ศักยภาพการคายระเหยน้ำ

ศักยภาพการคายระเหยน้ำเฉลี่ยรวมตลอดปี 1661.7 มิลลิเมตร โดยศักยภาพการคายระเหยน้ำเฉลี่ยสูงสุดเดือนเมษายน 165.9 มิลลิเมตร และศักยภาพการคายน้ำเฉลี่ยต่ำสุดเดือนกันยายน 112.5 มิลลิเมตร

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติสภาพภูมิอากาศ ของจังหวัดอุบลราชธานี เฉลี่ยในรอบ 30 ปี (ปี พ.ศ. 2531-2560) (กรมอุตุวิทยามหาวิทยาลัย, 2560) โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration: ETo) คือ การคายระเหยน้ำในสภาพดิน มีความชื้นเพียงพอที่จะให้พืชนำไปใช้ได้ตลอดเวลา ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม Cropwat ตามสูตรของ Penman-Monteith และ 0.5 ของค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ มาวิเคราะห์สภาพสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร สามารถสรุปได้ดังนี้ (ภาพที่ 3)

5.1) ช่วงฤดูการเพาะปลูก เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายน (ปริมาณน้ำฝนสูงกว่าครึ่งหนึ่งของศักยภาพการคายระเหยน้ำ) จนกระทั่งถึงปลายเดือนตุลาคม (ปริมาณน้ำฝนต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของศักยภาพการคายระเหยน้ำ) และช่วงระหว่างต้นเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนตุลาคมจะมีฝนตกมากจนทำให้มีปริมาณน้ำมากเกินไปจนความต้องการของพืช (ปริมาณน้ำฝนสูงกว่าศักยภาพการคายระเหยน้ำ)

5.2) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ความชื้นในดินและปริมาณน้ำฝนเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโตของพืชจะอยู่ในช่วงตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

5.3) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก คือ กลางเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน เนื่องจากความชื้นในดินลดลง และปริมาณฝนตกน้อยกรณีที่ต้องปลูกพืชในช่วงนี้ จะเสี่ยงการขาดแคลนน้ำ พืชที่จะปลูกควรเลือกพืชที่ใช้น้ำน้อย ทนแล้ง และควรมีแหล่งน้ำสำรอง (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ในรอบ 30 ปี (ปี พ.ศ. 2531-2560) จังหวัดอุบลราชธานี

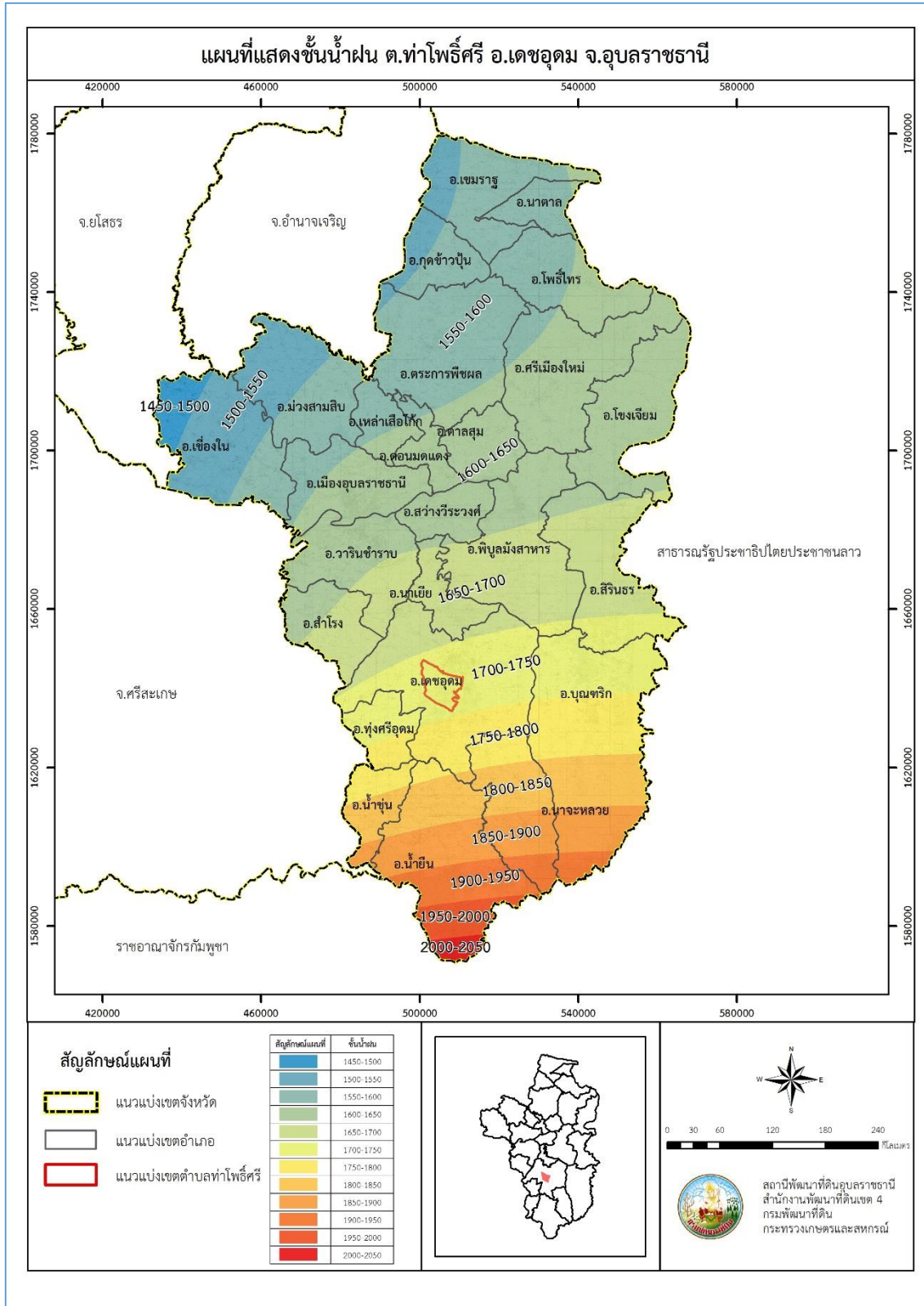
เดือน	อุณหภูมิ (C°)			ความชื้น	ปริมาณ	จำนวน	ศักยภาพ	0.5 ศักยภาพ
	สูง	ต่ำ	เฉลี่ย	สัมพัทธ์	น้ำฝน	วันฝนตก	การคาย	การคายระเหย
				เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	ระเหยน้ำ
				(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)*	(มม.)*
มกราคม	32.0	18.2	24.5	65	3.6	1	135.5	67.7
กุมภาพันธ์	34.0	19.9	26.4	63	13.6	2	138.3	69.2
มีนาคม	35.7	22.7	28.7	63	32.1	5	163.7	81.8
เมษายน	36.5	24.6	30.1	66	81.7	7	165.9	83.0
พฤษภาคม	35.0	24.8	29.2	74	221.8	16	154.7	77.3
มิถุนายน	33.6	24.8	28.6	78	241.7	18	131.4	65.7
กรกฎาคม	32.6	24.5	28.0	80	297.5	20	127.4	63.7
สิงหาคม	32.2	24.4	27.8	81	287.1	21	123.4	61.7
กันยายน	32.0	24.1	27.5	82	299.0	20	112.5	56.3
ตุลาคม	32.2	22.8	27.0	76	112.7	10	131.1	65.6
พฤศจิกายน	32.1	20.9	26.0	71	24.3	3	137.7	68.9
ธันวาคม	31.2	18.6	24.3	67	5.1	1	140.1	70.1
เฉลี่ย/รวม	32.0	18.1	27.3	72	1,620.2	124	1661.7	831.0

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

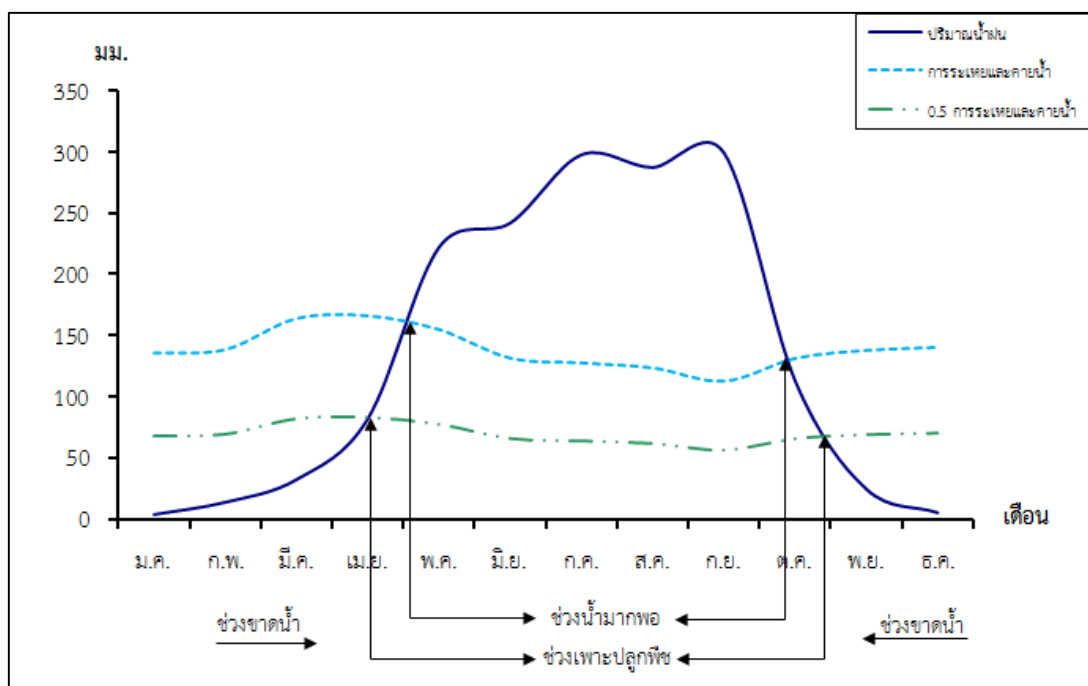
ที่มา: สถานีตรวจอากาศ จังหวัดอุบลราชธานี, กรมอุตุนิยมวิทยา (2560)

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดอุบลราชธานี

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,225 ไร่ หรือร้อยละ 4.72 ของพื้นที่ตำบล
2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 38,592 ไร่ หรือร้อยละ 81.94 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 25,510 ไร่ หรือร้อยละ 54.16 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว

2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 5,133 ไร่ หรือร้อยละ 10.89 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง ข้าวโพด มันสำปะหลัง อ้อย

2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 7,318 ไร่ หรือร้อยละ 15.53 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สัก

2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 197 ไร่ หรือร้อยละ 0.41 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ผลผสม เงาะ/มะม่วงหิมพานต์ มะพร้าว กระท้อน มะนาว

2.5) พืชสวน มีเนื้อที่ 263 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ดอกไม้ประดับ บัว พืชผัก

2.6) เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม มีเนื้อที่ 130 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2.7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 41 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 2,556 ไร่ หรือร้อยละ 5.42 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอบสภาพพื้นที่ป่าผลัดใบสมบูรณ์

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,220 ไร่ หรือร้อยละ 2.59 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 2,503 ไร่ หรือร้อยละ 5.31 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,225	7.72
A	พื้นที่เกษตรกรรม	38,592	81.94
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	130	0.28
A100	นาไร่	46	0.10
A101	นาข้าว	25,464	54.07
A200	ไร่ไร่	19	0.04
A202	ข้าวโพด	19	0.04
A203	อ้อย	380	0.81
A204	มันสำปะหลัง	4715	10.01
A229	พริก	16	0.03
A300	ไม้ยืนต้นไร่/เสื่อมโทรม	24	0.05
A302	ยางพารา	6,895	14.64
A303	ปาล์มน้ำมัน	362	0.77
A305	สั๊ก	37	0.08
A308	กระถิน	10	0.02
A401	ไม้ผลผสม	144	0.23
A404/A408	เงาะ/มะม่วงหิมพานต์	15	0.03
A407	มะม่วง	35	0.07
A408	มะม่วงหิมพานต์	89	0.19
A413	ลำไย	28	0.06
A417	กระท้อน	6	0.01
A422	มะนาว	2	0.00
A502	พืชผัก	169	0.36
A503	ไม้ดอกไม้ประดับ	29	0.06
A803	บัว	49	0.10
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	41	0.09

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F	พื้นที่ป่าไม้	2,556	4.72
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	2,488	5.28
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	68	0.14
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	2,503	5.31
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	312	0.66
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	2,109	4.48
M201	พื้นที่ลุ่ม	77	0.16
M303	บ่อทราย	5	0.01
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,220	2.59
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		47,096	100

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานสำนักทะเบียนและบัตรอำเภอดงขุดม กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2562 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ศรี มีประชากรรวม 7,049 คน แยกเป็นชาย 3,538 คน เป็นหญิง 3,511 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,396 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,384 ครัวเรือน หรือร้อยละ 20 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 5,650 ครัวเรือน หรือร้อยละ 80 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2564

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลท่าโพธิ์ศรี	2,437	3,538	3,511	7,049
หมู่ที่ 1 บ้านท่าโพธิ์ศรี	262	317	337	654
หมู่ที่ 2 บ้านท่าโพธิ์ศรี	258	373	385	758
หมู่ที่ 3 บ้านโพธิ์สง่า	436	507	476	983
หมู่ที่ 4 บ้านโนนหลี	108	168	153	321
หมู่ที่ 5 บ้านโนนธาตุ	182	338	321	659
หมู่ที่ 6 บ้านวาริอุดม	234	404	404	808
หมู่ที่ 7 บ้านท่าโพธิ์ศรี	330	343	359	702
หมู่ที่ 8 บ้านโนนสว่าง	179	196	196	392
หมู่ที่ 9 บ้านนาดง	180	208	218	426
หมู่ที่ 10 บ้านท่าโพธิ์ศรี	233	349	352	701
หมู่ที่ 11 บ้านทองกลาง	250	335	310	645

ที่มา : กรมการปกครอง (2563)

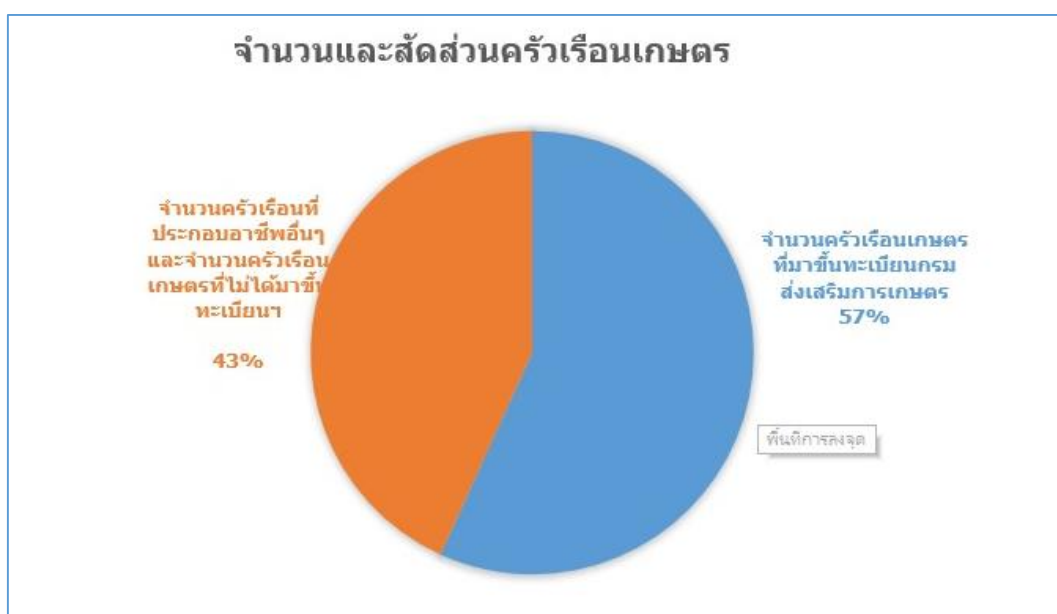

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2564

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,437	100
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,384	57
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	1,053	43

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2563)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2564)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

2) การประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ศรี ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพรองลงมา รับจ้างทั่วไป รับราชการ ผู้ประกอบการอิสระ ค้าขาย ฯลฯ สำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยังคงต้องพึ่งสภาพฟ้าอากาศเป็นสำคัญ ส่วนอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ การรับจ้างและการค้าขาย ซึ่งการรับจ้างเป็นการรับจ้างภายในตำบลและตำบลใกล้เคียง สำหรับการค้าขายของเบ็ดเตล็ดภายในหมู่บ้าน หรือรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรภายในตำบลและตำบลใกล้เคียงมาจำหน่าย นอกจากนี้ยังมีประชากรจำนวนหนึ่งได้ออกไปใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดใหญ่ๆ ในประเทศและต่างประเทศ

3) แหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลท่าโพธิ์ศรี มีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากแหล่งน้ำธรรมชาติ ลำน้ำและห้วย 7 แห่ง บึง หนองและอื่นๆ 28 แห่ง แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นประกอบด้วย บ่อน้ำตื้น 10 แห่ง บ่อบาดาลแบบโยก 35 แห่ง สระน้ำสาธารณะ 2 แห่ง ประปา 15 แห่ง บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 88 บ่อ แต่ยังคงมีบางหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำใช้อุปโภค-บริโภค ในช่วงฤดูแล้ง

4) สถาบันการศึกษา โรงเรียนระดับประถมศึกษา 4 แห่ง โรงเรียนมัธยม 1 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 1 แห่ง สถานพยาบาลเอกชน 1 แห่ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง มีวัด/สำนักสงฆ์ 8 แห่ง ศาลเจ้าปู่ 1 แห่ง

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่ท่าโพธิ์ศรี มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น ปราสาทหนองทองกลาง แก่งตีบ และหาดทรายขาว

ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
ลำน้ำ ห้วย	7
บึง หนอง และอื่น	28
แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	
บ่อน้ำตื้น	10
บ่อน้ำบาดาลแบบโยก	35
บ่อน้ำสาธารณะ	2
บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	88
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	4
โรงเรียนมัธยม	1
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	1
สถานพยาบาลเอกชน	1
สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล	1
วัด	8
ศาลเจ้าปู่	1
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	
ปราสาทหนองทองกลาง	1
แก่งตีบ	1
หาดทรายขาว	1

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ศรี (2553)

7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลท่าโพธิ์ศรี มีจำนวน 12 ราย คือ

1. นายประเสริฐ สายโสม	หมอดินอาสาระดับตำบล
2. นายพรชัย จันทรสุข	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
3. นายรุ่งราวี สาระพันธ์	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
4. นายมี ครองบุญ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
5. นายเวส พาระนัง	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
6. นายมณีรัตน์ กำทอง	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
7. นายศรีไพร บัวงาม	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
8. นายสมศักดิ์ ปัสสาสิงห์	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
9. นายราตรี แสนลือ	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
10. นายบุญศรี มาลัยพวง	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
11. นายทวี สาธุจรัส	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน
12. นายบุญชู อบมาพันธ์	หมอดินอาสาระดับหมู่บ้าน

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2562)

8) การถือครองที่ดิน

ปี 2562 ประชากรตำบลท่าโพธิ์ศรี จำนวน 7,049 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 10 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของตำบลท่าโพธิ์ศรี ส่วนใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวน ปลูกผักชีฝรั่ง มันสำปะหลัง ยางพารา ปลูกฟักทอง ปลูกพริก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การทำนาบัว และการไร่นาสวนผสม อาชีพรอง คือ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงวัว เลี้ยงควาย เลี้ยงปลา หรือทำการค้าขายของเบ็ดเตล็ด

9.1) การประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพของประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ศรี ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพรองลงมา รับจ้างทั่วไป รับราชการ ผู้ประกอบการอิสระ ค้าขาย ฯลฯ สำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยังคงต้องพึ่งสภาพฟ้าอากาศเป็นสำคัญ ส่วนอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ได้แก่ การรับจ้างและการค้าขาย ซึ่งการรับจ้างเป็นการรับจ้างภายในตำบลและตำบลใกล้เคียง สำหรับการค้าขายของเบ็ดเตล็ดภายในหมู่บ้าน หรือรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรภายในตำบลและตำบลใกล้เคียงมาจำหน่าย

9.2) ด้านแรงงาน

ประชากรส่วนใหญ่จะใช้แรงงานจากคนภายในตำบลเพราะ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นรับจ้างทั่วไป รับราชการ รับเหมาก่อสร้าง และงานอื่นๆนอกจากนี้ ยังมีประชากรจำนวนหนึ่งได้ออกไปใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดใหญ่ๆ ในประเทศและต่างประเทศ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

เป็นตำบลที่ศักยภาพด้านแหล่งน้ำธรรมชาติ เพราะมีลำน้ำและห้วย 7 แห่ง บึงหนอง และอื่นๆ 28 แห่ง แต่ยังไม่มีการศึกษาการที่จะนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรอย่างจริงจัง นอกจากนี้แหล่งน้ำธรรมชาติเป็นแหล่งทำมาหากินและแหล่งท่องเที่ยวของตำบล แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ในช่วงฤดูแล้งเกษตรกรบางพื้นที่ก็ยังมิได้ใช้ไม่เพียงพอ

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

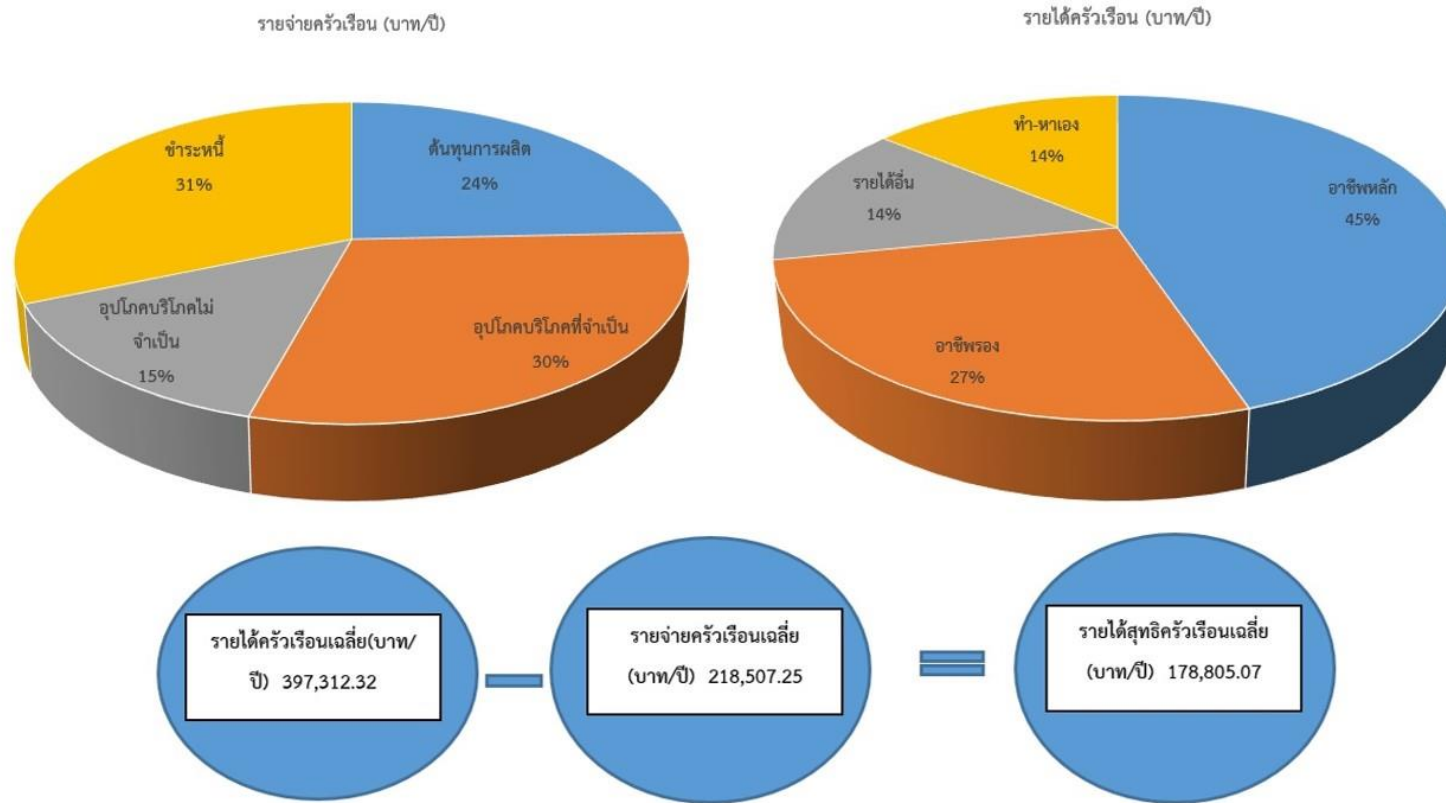
จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 289,529 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 80,587 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 158,932 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 44,236 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 130,597 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 36,351 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-8 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลท่าโพธิ์ศรี	129,741	78,226	40,878	40,682	289,529	80,587	158,932	44,236
หมู่ที่ 01 บ้าน ท่าโพธิ์ศรี	198,746	126,376	36,578	35,610	397,312	104,436	218,507	57,436
หมู่ที่ 02 บ้าน ท่าโพธิ์ศรี	100,442	76,866	40,786	43,547	261,643	72,142	145,885	40,224
หมู่ที่ 03 บ้าน โพธิ์สง่า	118,192	89,289	44,727	37,383	289,593	80,267	153,478	42,540.
หมู่ที่ 04 บ้าน โนนหลี่	115,661	110,830	34,550	38,067	299,110	84,843	160,532	45,535
หมู่ที่ 05 บ้าน โนนธาตุ	79,870	44,500	29,655	27,931	181,956	56,285	118,758	36,736
หมู่ที่ 06 บ้าน วาริอุดม	147,975	87,634	55,224	39,027	329,861	98,102	158,018	46,995
หมู่ที่ 07 บ้าน ท่าโพธิ์ศรี	138,430	51,418	36,392	51,104	277,346	69,574	158,670	39,804
หมู่ที่ 08 บ้าน โนนสว่าง	161,507	117,624	69,826	54,519	403,477	110,916	245,139	67,388
หมู่ที่ 09 บ้าน นาดง	148,014	77,415	46,224	42,514	314,169	78,542	149,727	37,431
หมู่ที่ 10 บ้าน ท่าโพธิ์ศรี	110,667	69,393	48,179	61,958	290,200	75,804	162,065	42,333
หมู่ที่ 11 บ้าน ทองกลาง	115,370	33,814	18,102	26,881	194,169	63,011	113,459	36,819

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าดงนาแกและป่าฝั่งซ้ายดำโดมใหญ่
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าดงนาแก	เล่ม 110 ตอนที่ 68 วันที่ 31 พฤษภาคม 2527	24,997
ป่าฝั่งซ้ายดำโดมใหญ่	เล่ม 101 ตอนที่ 120 วันที่ 6 กันยายน 2527	66

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 39,843 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

- ชั้นที่ 4B เนื้อที่ 2,883 ไร่

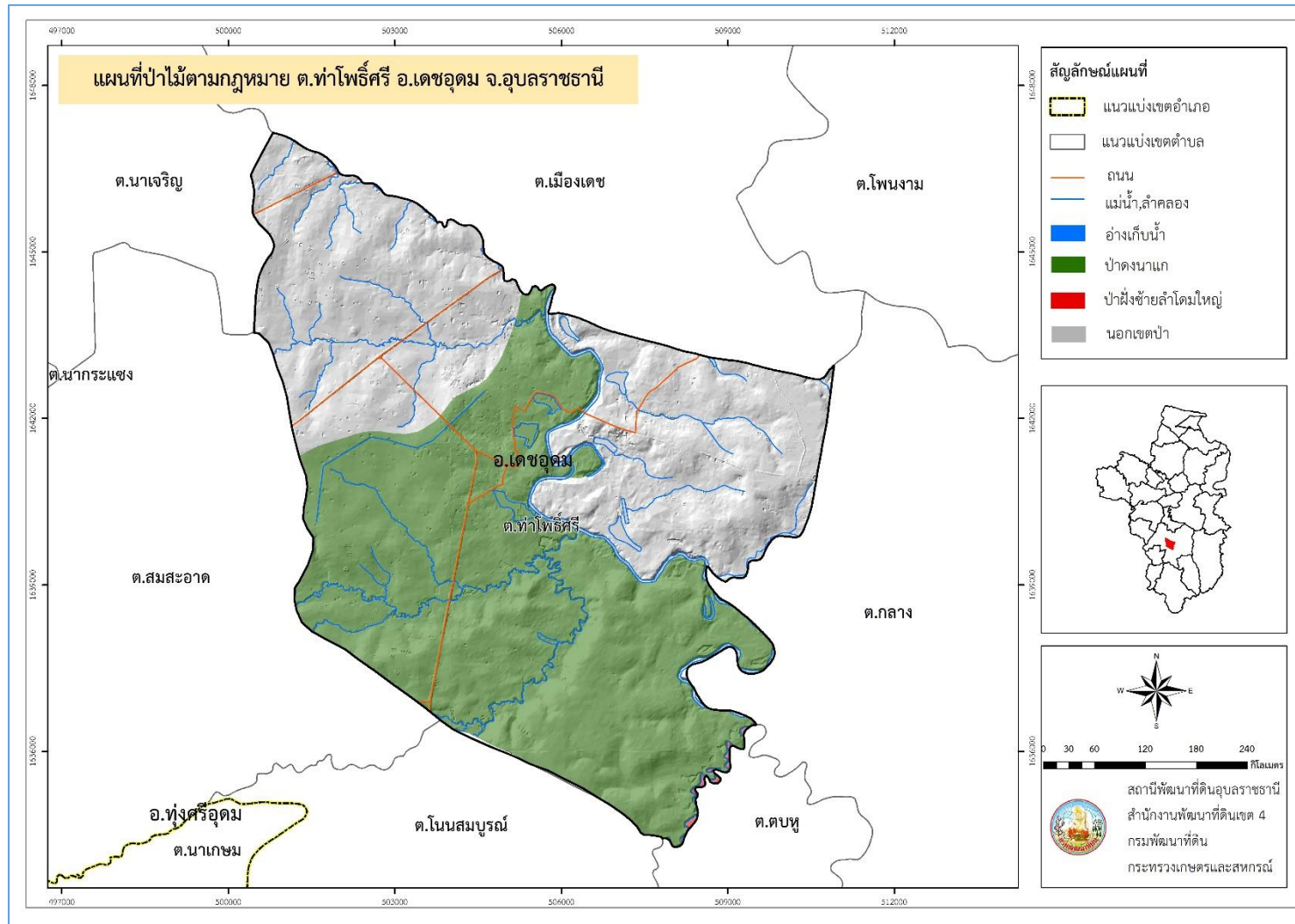
- ชั้นที่ 5B เนื้อที่ 44,213 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

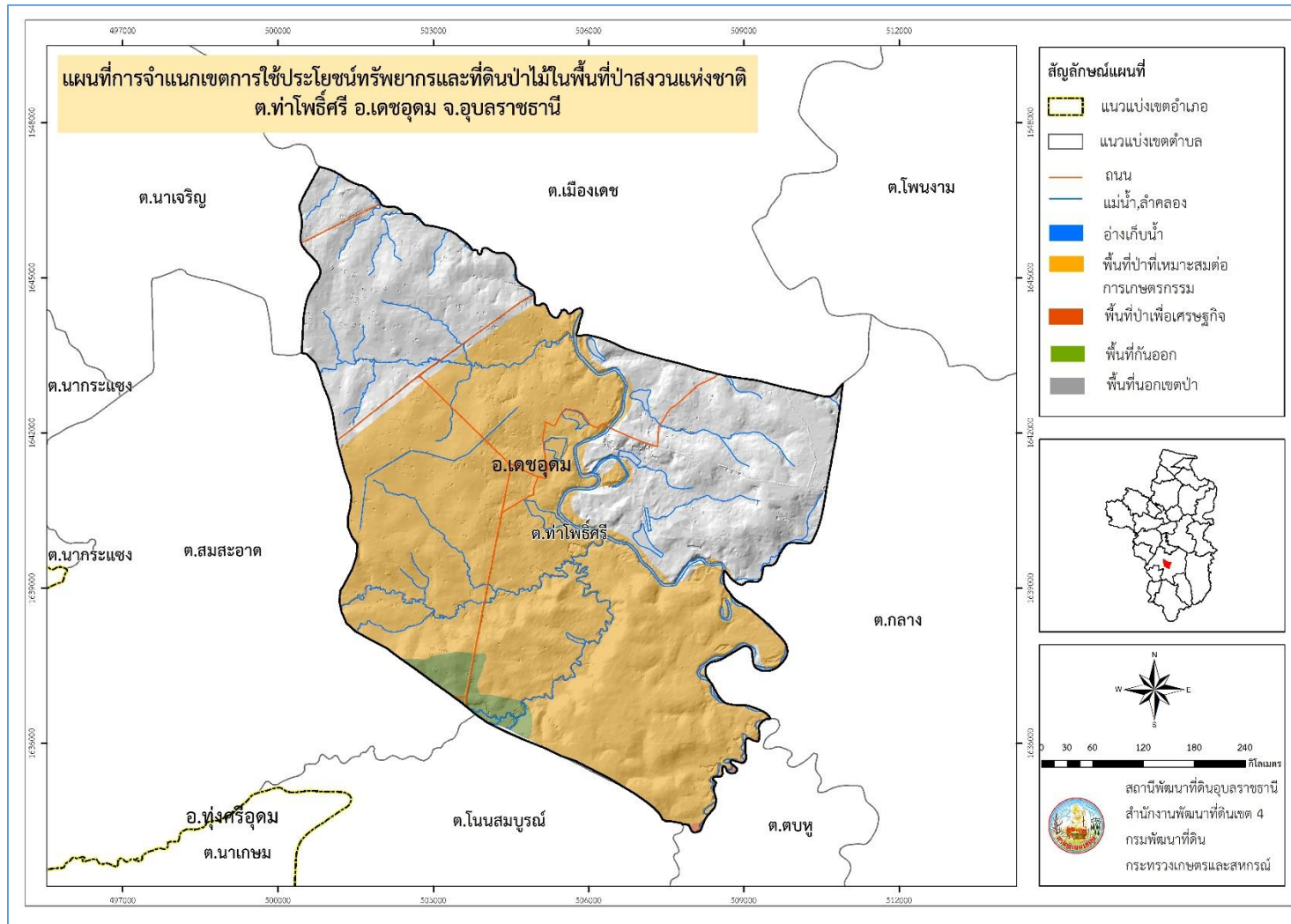
แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

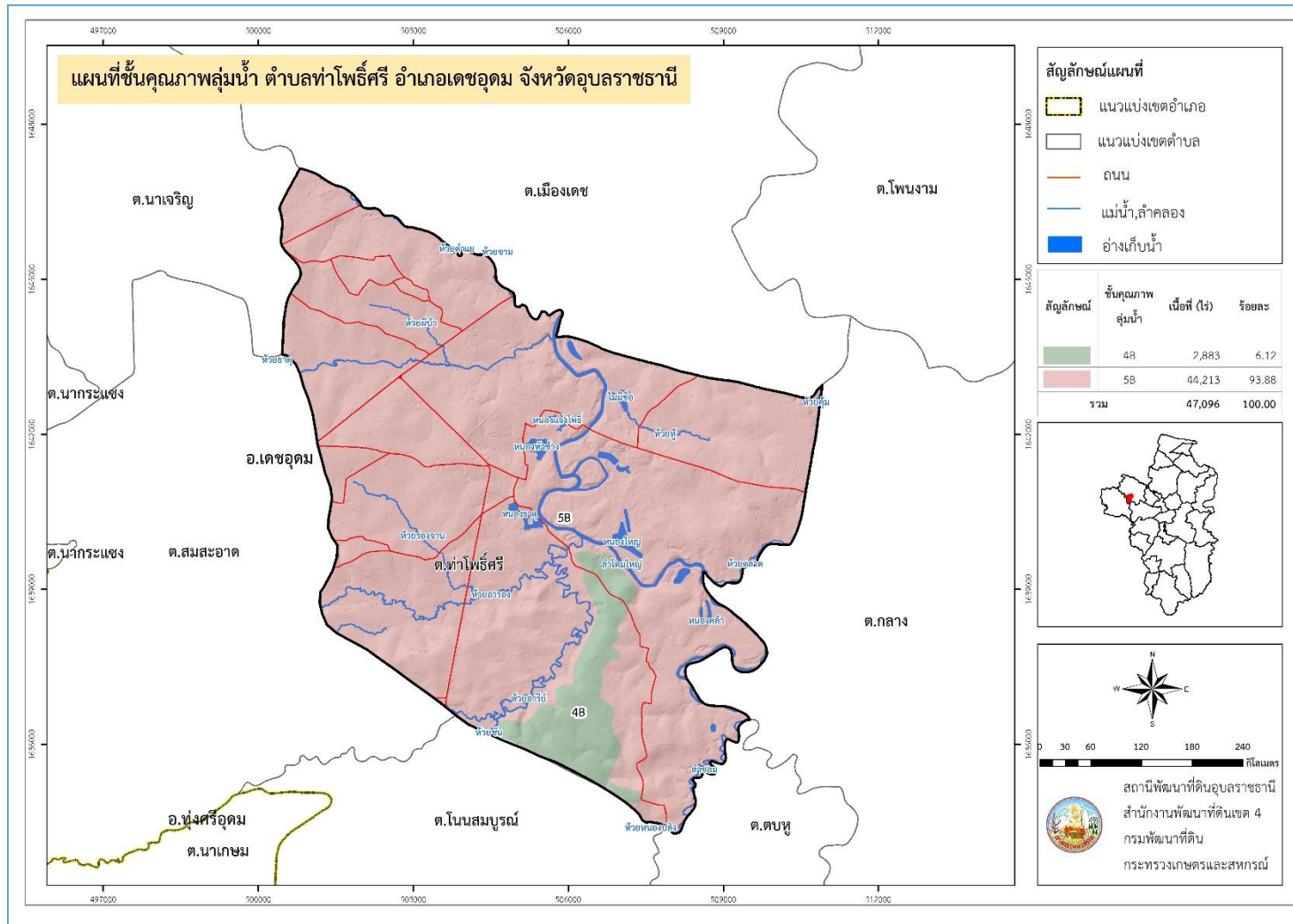
แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

- 1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ลำโดมใหญ่ ห้วยอารี ห้วยอารอง ห้วยรองจาน ห้วยตลาด ห้วยหู้ ห้วยไท และห้วยธาตุ
- 2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ หนองแจ้โพธิ์ หนองธาตุ หนองใหญ่ บ่อน้ำในไร่นา

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันไม่มีบ่อบาดาล ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2563)

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบล ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ประกอบด้วย

1) ชุดดินซุมพลบุรี (Chp) สภาพพื้นที่เป็นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 % มีการระบายน้ำปานกลางถึงดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 3,313 ไร่ หรือร้อยละ 7.04 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Chp-s1A : ชุดดินซุมพลบุรี ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0 – 2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,455 ไร่ หรือร้อยละ 5.22 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Chp-s1B : : ชุดดินซุมพลบุรี ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 858 ไร่ หรือร้อยละ 1.82 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินคำบัง (kg) พื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำค่อนข้างดีถึงค่อนข้างมากเกินไป มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 320 ไร่ หรือร้อยละ 0.63 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kg-s1B: ชุดดินคำบัง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 320 ไร่ หรือร้อยละ 0.63 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินละหารทราย (Lah) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายค่อนข้างเร็วถึงดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 903 ไร่ หรือร้อยละ 1.92 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Lah-s1A : ชุดดินละหารทราย ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 903 ไร่ หรือร้อยละ 1.92 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินโนนแดง (Ndg) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 2050 ไร่ หรือร้อยละ 1.92 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ndg-s1A : ชุดดินโนนแดง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1678 ไร่ หรือร้อยละ 3.58 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ndg-s1B : ชุดดินโนนแดง ที่ชุดดินโนนแดง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 372 ไร่ หรือร้อยละ 4.37 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินพล (Pho) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 509 ไร่ หรือร้อยละ 1.08 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Pho-sA : ชุดดินพล ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 248 ไร่ หรือร้อยละ 0.53 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Pho-sB : ชุดดินพล ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 261 ไร่ หรือร้อยละ 0.55 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินปึกธงชัย (Ptc) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 664 ไร่ หรือร้อยละ 1.41 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ptc-sB : ชุดดินปึกธงชัย ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 664 ไร่ หรือร้อยละ 1.41 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 5,062 ไร่ หรือร้อยละ 10.75 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ptc-sB : ชุดดินพระทองคำ ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,062 ไร่ หรือร้อยละ 10.75 ของพื้นที่ตำบล

8) ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก (Msk) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtk-sB : ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,777 ไร่ หรือร้อยละ 5.90 ของพื้นที่ตำบล

9) ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา (Pp) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Pp-gm-sB/b : ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 15,572 ไร่ หรือร้อยละ 33.09 ของพื้นที่ตำบล

10) ดินคล้ายชุดดินปึกธงชัยที่มีจุดประสีเทา (Ptc) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง มีการระบายน้ำดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ptc-gm-sA/b : ดินคล้ายชุดดินปึกธงชัยที่มีจุดประสีเทา ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา มีเนื้อที่ 1,196 ไร่ หรือร้อยละ 2.54 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ptc-gm-sIA/b : ดินคล้ายชุดดินปึกธงชัยที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีค่านา มีเนื้อที่ 5,142 ไร่ หรือร้อยละ 10.92 ของพื้นที่ตำบล

11) ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก (Msk) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง มีการระบายน้ำ ดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtkS-lsB : ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก ที่มีเนื้อดินเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,777 ไร่ หรือร้อยละ 5.90 ของพื้นที่ตำบล

12) ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน (Re) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำ ค่อนข้างเร็วคือ

- หน่วยแผนที่ดิน Re-pic-sIA : ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีค่านา มีเนื้อที่ 5,351 ไร่ หรือร้อยละ 11.37 ของพื้นที่ตำบล

13) พื้นที่เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous areas) มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 3,445 ไร่ หรือร้อยละ 7.32 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

14.1) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,225 ไร่ หรือร้อยละ 4.73 ของพื้นที่ตำบล

14.2) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 1,220 ไร่ หรือร้อยละ 2.59 ของพื้นที่ตำบล

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
Chp-sLA	ชุดดินชุมพลบุรี ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2%	2,455	5.22
Chp-sLB	ชุดดินชุมพลบุรี ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5%	858	1.82
Kg-lsB	ชุดดินค้ำบัง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 2-5%	320	0.68
Lah-sLA	ชุดดินละหานทราย ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2%	903	1.92
Ndg-sLA	ชุดดินชุมโนนแดง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2%	1,687	3.58
Ndg-sLB	ชุดดินชุมโนนแดง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5%	372	0.79
Ng-lsB	ชุดดินน้ำพอง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 2-5%	477	1.01
Pho-sLA	ชุดดินพล ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2%	248	0.53
Pho-sLB	ชุดดินพล ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5%	261	0.55
Pp-sLB	ชุดดินโพนพิสัย ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5%	275	0.59
Ptc-sLB	ชุดดินปักธงชัย ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5%	664	1.41
Ptk-sLB	ชุดดินพระทองคำ ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5%	5,062	10.75
Msk-vtk-sLB	ดินคล้ายชุดดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนร่วน มีความลาดชัน 2-5%	2,777	5.90
Pp-gm-sLB/b	ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5% มีคันทนา	15,572	33.09
Ptc-gm-sLA/b	ดินคล้ายชุดดินปักธงชัยที่มีจุดประสีเทา ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2% มีคันทนา	1,196	2.54
Ptc-mw-sLB	ดินคล้ายชุดดินปักธงชัยที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 2-5%	5,142	10.92
Re-pic-sLA	ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย มีความลาดชัน 0-2%	5,351	11.37
W	พื้นที่น้ำ	1,220	2.59
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		47,096	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 3-3 สมบัติดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

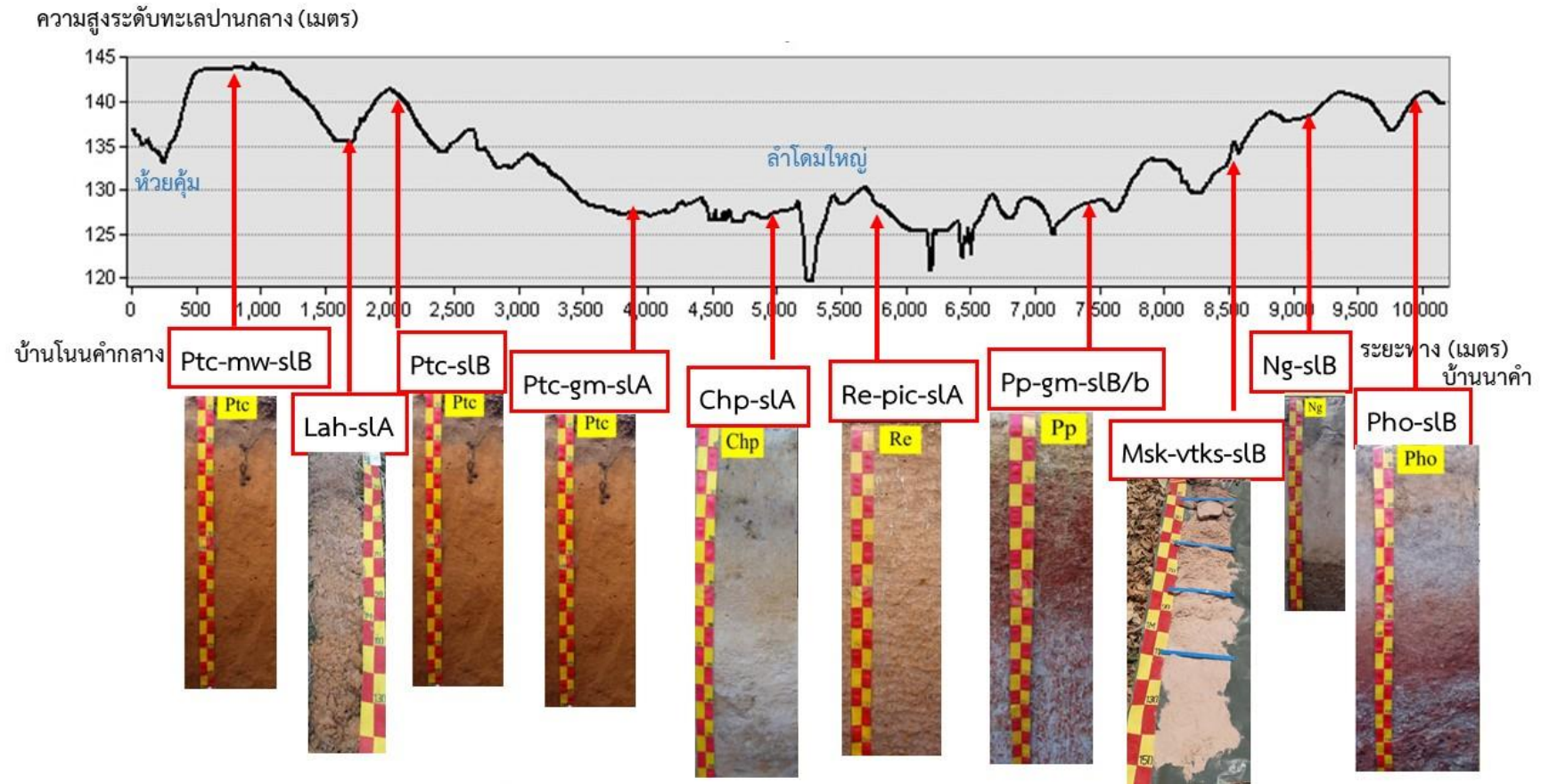
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Chp-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	1	0.001
Chp-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำปานกลาง	ต่ำมาก	ต่ำ	55	0.12
Chp-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	39	0.08
Chp-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	1127	2.39
Chp-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	116	0.25
Chp-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	142	0.3
Chp-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	975	2.07
Chp-slB	2-5	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	405	0.89
Chp-slB	2-5	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	453	0.96
Kg-lsB	2-5	ดี-มากเกินไป	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	320	0.68
Lah-slA	0-2	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเร็ว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	237	0.5
Lah-slA	0-2	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเร็ว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	666	1.42
Msk-vtks-lsB	2-5	ดีปานกลาง	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	2777	5.90
Ndg-slA	0-2	ค่อนข้างเร็ว-ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	351	0.75
Ndg-slA	0-2	ค่อนข้างเร็ว-ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	133	0.28
Ndg-slA	0-2	ค่อนข้างเร็ว-ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	878	1.87
Ndg-slA	0-2	ค่อนข้างเร็ว-ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	325	0.69
Ndg-slB	2-5	ค่อนข้างเร็ว-ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	372	0.79
Ng-lsB	2-5	ดี	<10	>35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	477	1.01
Pho-slA	0-2	ค่อนข้างเร็ว-ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	248	0.53
Pho-slB	2-5	ค่อนข้างเร็ว-ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	261	0.55
Pp-gm-slB/b	2-5	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเร็ว	<10	<35	0-50	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	15372	33.09

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดมสมบูรณ์ ของดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Pp-sLB	2-5	ดีปานกลาง	<10	<35	0-50	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	275	0.58
Ptc-gm-sLA/b	0-2	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	1196	2.54
Ptc-mw-sLB	2-5	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	5142	10.93
Ptc-mw-sLB	2-5	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	14	0.03
Ptc-mw-sLB	2-5	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	572	1.22
Ptc-mw-sLB	2-5	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำปานกลาง	ต่ำมาก	ต่ำ	2	0
Ptc-sLB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	64	0.14
Ptc-sLB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำปานกลาง	ต่ำมาก	ต่ำ	12	0.03
Ptk-sLB	2-5	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ต่ำปานกลาง	ต่ำมาก	ต่ำ	5062	10.76
Re-pic-sLA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	504	1.07
Re-pic-sLA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	3125	6.64
Re-pic-sLA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำมาก	ต่ำ	1218	2.59
Re-pic-sLA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำมาก	ต่ำ	504	1.07
									รวม	47,096	100.00

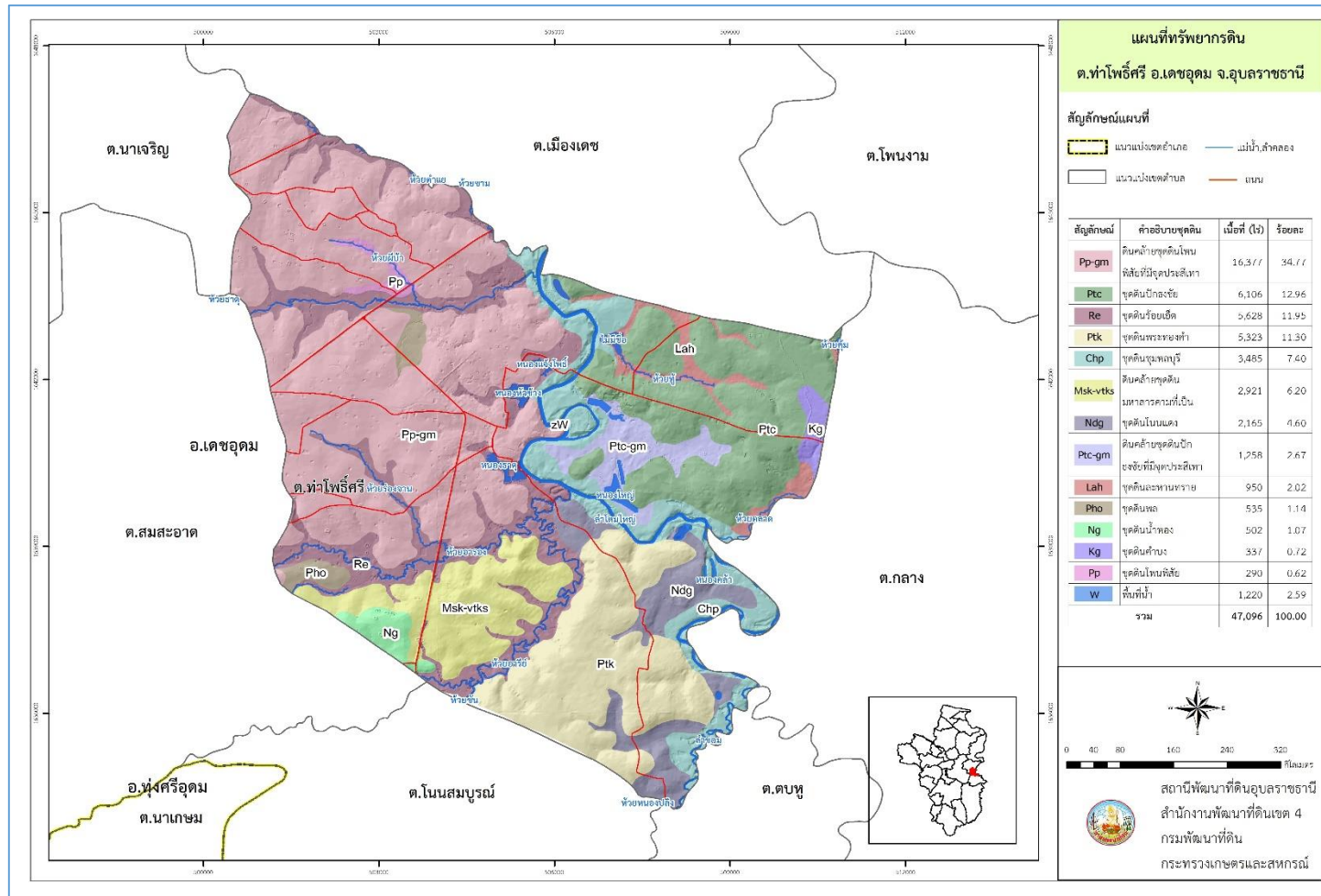
ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

รูปที่ 3-5 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-6 ทรัพยากรดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

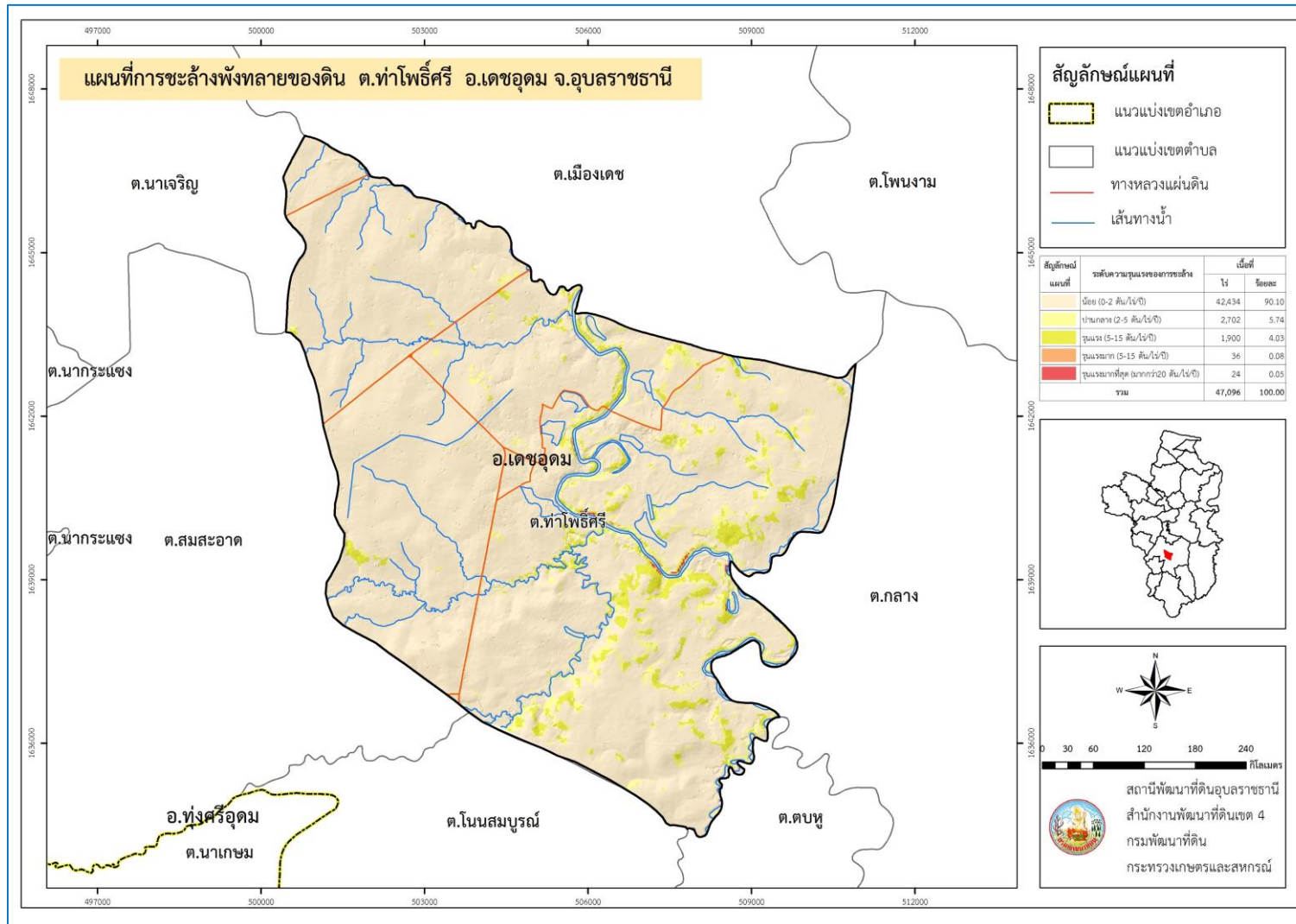
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	42,434	90.10
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	5,404	2,702	5.74
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	9,500	1,900	4.04
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	540	36	0.08
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	480	24	0.05
รวม	15,924	47,096	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2563 วันที่ 22 กรกฎาคม 2563 และวันที่ 16 มีนาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลท่าโพธิ์ศรี คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำ
- 2) น้ำท่วม
- 3) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 4) พื้นที่ไม่เหมาะสม ในการปลูกข้าว

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลท่าโพธิ์ศรี มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) หาแนวทางการปลูกพืชหลากหลายตรงกับความต้องการของตลาด

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 42,403 ไร่ (90.10%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 2,702 ไร่ (5.74%)
รุนแรง	เนื้อที่ 1,900 ไร่ (4.04%)
รุนแรงมาก	เนื้อที่ 36 ไร่ (0.08%)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 24 ไร่ (0.05%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

จากการสำรวจพบว่า ชุดดินส่วนใหญ่เป็นชุดดินโพพิสัย ลักษณะและสมบัติดิน เป็นดินต้นถึงชั้นกรวดลูกรัง ดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วน สีนํ้าตาลปนเทาเข้ม ดินล่างตอนบน เป็นดินร่วนเหนียวปนทรายถัดไปเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายปนกรวดหรือดินเหนียวปนกรวดมาก มีสีนํ้าตาลหรือนํ้าตาลแก่ ส่วนดินล่างภายใน 50-100 ซม. เป็นดินร่วนเหนียวปนกรวดมากหรือดินเหนียวปนกรวดมากถัดไปจะเป็นชั้นดินเหนียวตลอด มีสีเทาปนนํ้าตาลอ่อนหรือสีเทาอ่อน มีจุดประสีแดงของศิลาแลงอ่อนและนํ้าตาลแก่หรือนํ้าตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.0-6.5) ในดินบนและเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.5) ในดินล่างในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ที่ดิน กรณีที่ใช้ปลูกพืชไร่ ควรเลือกพืชที่มีรากสั้น เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่วเขียว และอื่นๆ ส่วนกรณีที่ใช้ปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น ควรขุดหลุมปลูกให้มีขนาดไม่เล็กกว่า 75x75x75 ซม. แล้วนำหน้าดินหรือดินจากที่อื่นมาผสมกับปุ๋ยอินทรีย์ ใส่ลงในหลุมปลูก อัตราประมาณ 20-30 กก.ต่อหลุม เมื่อผสมแล้วนำกลับลงไปให้หลุมก่อนที่จะปลูกไม้ผลหรือไม้ยืนต้น

2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลท่าโพธิ์ศรี คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน (ปี 2548-2563) มีจำนวน 86 บ่อ (ตารางที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

เนื่องจากพื้นที่ของตำบลท่าโพธิ์ศรีมีพื้นที่ติดแหล่งน้ำลำโดมใหญ่ เกษตรกรเรียกร้องให้นำน้ำในแหล่งน้ำดังกล่าวขึ้นมาใช้ กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมชลประทาน เพื่อนำน้ำมาให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนนํานั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

ตารางที่ 4-1 แหล่งเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอดงขุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ลำดับที่	ประเภทโครงการ	บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	หน่วยงาน
1	สถานีสูบน้ำ ด้วยไฟฟ้าท่าโพธิ์ศรี	ท่าโพธิ์ศรี	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	พต./อปท
2	สถานีสูบน้ำ ด้วยไฟฟ้าชมเจริญ	ชมเจริญ	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	พต./อปท
3	ขุดลอกห้วยดำแย	ท่าโพธิ์ศรี	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	พต./อปท
4	ขุดลอกห้วยผีบ้า	ท่าโพธิ์ศรี	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	พต./อปท
5	ขุดลอกห้วยธาตุ	ท่าโพธิ์ศรี	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	พต./อปท
6	ขุดลอกห้วยอารี	ท่าโพธิ์ศรี	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	พต./อปท
7	ขุดลอกหนองหัวช้าง	ท่าโพธิ์ศรี	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	พต./อปท
8	ขุดลอกหนองแก้งโพธิ์	ท่าโพธิ์ศรี	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	พต./อปท
9	ขุดลอกร่องแหวง	โนนธาตุ	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	พต./อปท
10	ขุดลอกห้วยอารอง	โนนธาตุ	ท่าโพธิ์ศรี	เดชอุดม	อุบลราชธานี	พต./อปท

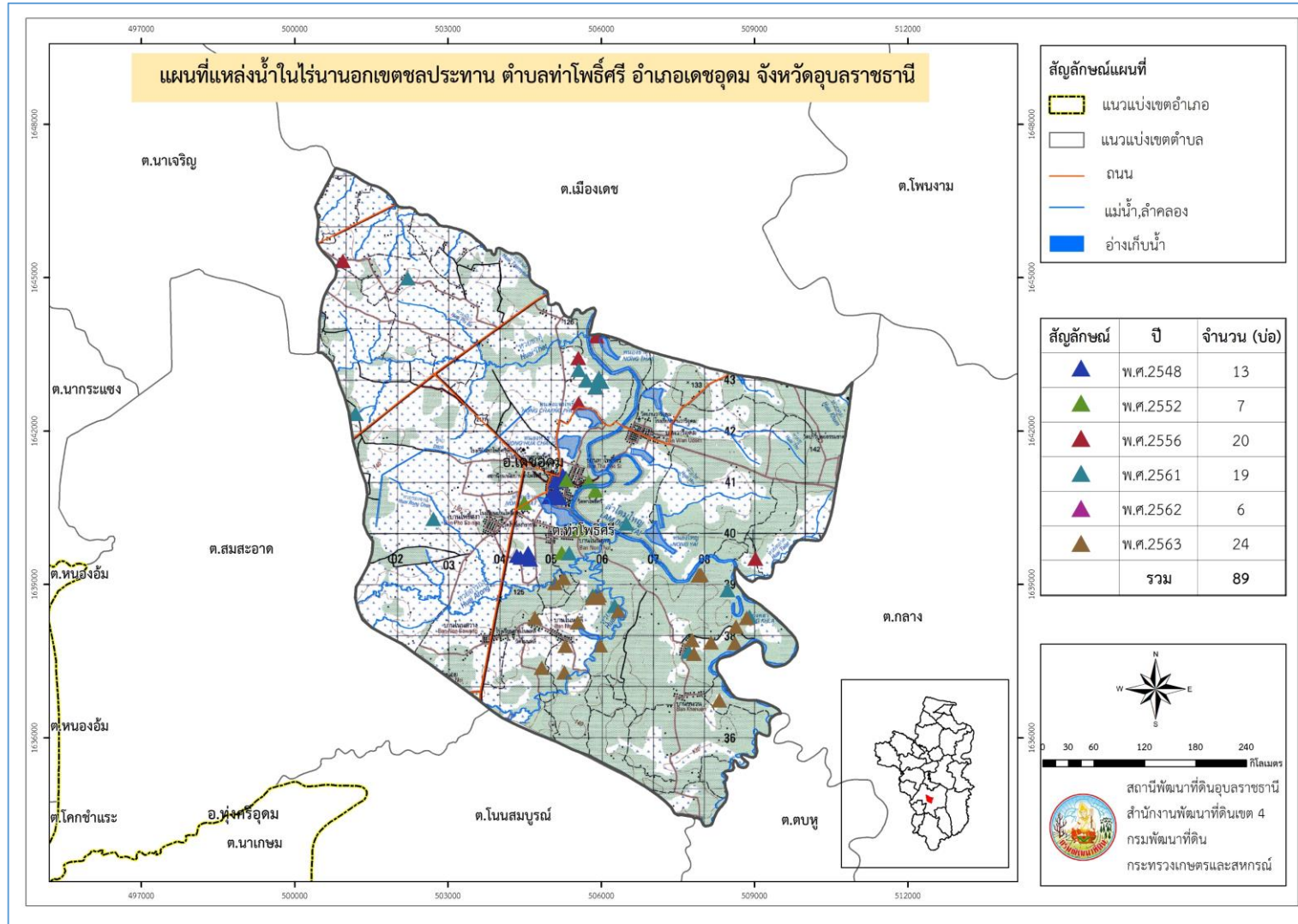
ตารางที่ 4-2 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2548	13
2552	7
2556	20
2561	19
2562	6
2563	24
2565	62

หมายเหตุ : ปี 2565 ได้รับจัดสรรงบประมาณแล้ว

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

3) หาแนวทางการปลูกพืชหลากหลายตรงกับความต้องการของตลาด ปัจจุบันในพื้นที่ ตำบลท่าโพธิ์ศรีมีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นส่วนมาก

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) น้ำท่วม
- 1.4) พื้นที่ไม่เหมาะสมในการปลูกข้าว

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาการปลูกพืชเชิงเดี่ยว
- 2.5) แนวทางการป้องกันน้ำท่วม

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) บ่อดักตะกอน
- 5.2) ฝ่ายชะลอน้ำ
- 5.3) คันดิน

5.4) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
พื้นที่ราบ

5.5) จัดรูปแปลงนา

5.6) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด

5.7) ป่อน้ำไรรักษา

5.8) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

5.9) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

(1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล

(2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม

4.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT)

จากการรวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ เพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินเพื่อการป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ลุ่มน้ำห้วยด้าย ได้วิเคราะห์ SWOT โดยศึกษาสภาพการณ์ภายในและภายนอก วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัญหาอุปสรรคข้อจำกัด ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านนโยบายเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและวางแผนบริหารโครงการ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4-3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT) ด้านกายภาพ

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<ul style="list-style-type: none"> -มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญอยู่ในพื้นที่ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรได้ ได้แก่ ลำโดมใหญ่ ห้วยธาตุ ห้วยด้าย ห้วยขาม ห้วยชีเหล็ก ห้วยคุ่ม ห้วยทุ้ และห้วยตลาด -มีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นสามารถนำน้ำมาใช้ประโยชน์ได้ ทั้งด้านการอุปโภคบริโภคและด้านการเกษตร เช่น ฝาย อ่างเก็บน้ำ บ่อบาดาล บ่อน้ำตื้น 	<ul style="list-style-type: none"> -ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และดินเสื่อมโทรมเนื่องจากการชะล้างพังทลายของดิน รวมทั้งเกษตรกรรมมีการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีในการปริมาณมาก -การทำเกษตรกรรมต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ปริมาณน้ำจะไม่เพียงพอ รวมทั้งไม่มีระบบการชลประทานในพื้นที่ และโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้ายังไม่ทั่วถึง ทำให้ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง ผลผลิตทางการเกษตรได้รับความเสียหาย
โอกาส (Opportunity)	ปัญหา (Threat)
<ul style="list-style-type: none"> -เป็นนโยบายระดับประเทศในการแก้ไขปัญหา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม -หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรในท้องถิ่นให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ และด้านวิชาการในการพัฒนาด้านการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> -การใช้ที่ดินปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาเป็นเวลานานโดยไม่มีการปรับปรุงบำรุงดิน รวมทั้งมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ -ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ ได้แก่ ฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วง น้ำท่วม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) ทำให้อุณหภูมิและปริมาณน้ำฝน มีความแปรปรวนมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตทางการเกษตร -เกิดโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด และโรคระบาดสัตว์

ตารางที่ 4-3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT) ด้านสังคม

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>-มีการรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพของกลุ่มเกษตรกรทำสวน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มปลูกผัก กลุ่มยาสมุนไพร กลุ่มปรับปรุงคุณภาพยางแผ่น และกลุ่มทอผ้า</p>	<p>-ขาดแรงงานภาคการเกษตรเนื่องจากแรงงานวัยหนุ่มสาวจะออกไปทำงานนอกภาคการเกษตรกันมากขึ้น</p> <p>-การรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อการประกอบอาชีพยังไม่เข้มแข็ง เนื่องจากไม่ค่อยให้ความร่วมมือทำกิจกรรมของชุมชน และไม่มีอำนาจในการต่อรองราคาสินค้าการเกษตร รวมทั้งเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีรายได้เพราะว่างงานหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว</p> <p>-เกษตรกรส่วนใหญ่รวมกลุ่มอาชีพเพียงเพื่อหวังประโยชน์ระยะสั้น ไม่มีการพัฒนาให้เข้มแข็งจนพึ่งพาตนเองได้</p>
โอกาส (Opportunity)	ปัญหา (Threat)
<p>-มีโครงการพัฒนาชุมชนของหน่วยงานภาครัฐ เช่น โครงการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรอินทรีย์ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และโครงการจัดตั้งศูนย์อบรมการจัดทำปุ๋ยจุลินทรีย์</p> <p>-กระแสการอนุรักษ์และนิยมธรรมชาติสร้างโอกาสในการขยายตลาดสินค้าเกษตรและอาหาร</p>	<p>-องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณจำนวนจำกัดในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนเข้าพื้นที่ทำการเกษตรบางเส้นทางเป็นถนนดินและถนนลูกรัง ทำให้การขนส่งผลผลิตสินค้าทางการเกษตรเกิดความล่าช้า และไฟฟ้าเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ</p>

ตารางที่ 4-3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT) ด้านเศรษฐกิจ

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>-เกษตรกรมีความรู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรมาเป็นเวลานาน และเป็นแหล่งผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง พริก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วลิสง พืชผัก ไม้ผล ยางพารา มะม่วงหิมพานต์ และยูคาลิปตัส</p>	<p>-ขาดแคลนเงินทุน เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรบางส่วนอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ทำให้เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพราะที่ดิน ส.ป.ก. 4-01 ไม่สามารถใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ได้</p> <p>-ไม่มีพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่ดีในการทำการเกษตร</p>
โอกาส (Opportunity)	ปัญหา (Threat)
<p>-ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของโลก</p> <p>-แผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่พหุทรัพยากรดิน ที่เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาการผลิตภาคการเกษตร</p>	<p>-ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ถูกกดราคาโดยพ่อค้าคนกลาง</p> <p>-ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ทำให้ต้นทุนทางการเกษตรเพิ่มขึ้น</p> <p>-กำลังซื้อที่ลดลงจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลต่ออุปสงค์ของสินค้าเกษตร</p> <p>-ภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน ทำให้ราคาสินค้าเกษตรมีความผันผวน</p>

ตารางที่ 4-3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT) ด้านนโยบาย

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>-กรมพัฒนาที่ดินกำหนดให้เป็นแผนปฏิบัติการโครงการระยะ 20 ปี</p> <p>-หน่วยงานภูมิภาคของกรมพัฒนาที่ดินมีฐานข้อมูลเชิงวิชาการสนับสนุนการวางแผนและกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหา</p>	<p>-การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ในโครงการ ไม่มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลายหน่วยงานในภูมิภาค</p>
โอกาส (Opportunity)	ปัญหา (Threat)
<p>-มียุทธศาสตร์การพัฒนาของท้องถิ่น ส่งเสริมการผลิตพืชอินทรีย์ การแปรรูปสินค้าการเกษตร และการพัฒนาระบบตลาดในการพัฒนาการเกษตรแบบครบวงจร</p> <p>-มีนโยบายพัฒนาด้านการเกษตรของท้องถิ่น โดยยึดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ ส่งเสริมศักยภาพและขีดความสามารถในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้มีรายได้สูงขึ้น</p> <p>- องค์การสหประชาชาติ (UN) บรรลุให้ ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ถือเป็นภัยคุกคาม 1 ใน 10 ประเด็นปัญหาที่สำคัญของโลก ซึ่งมีผลกระทบต่อ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และมีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาไว้ (พ.ศ.2558 – พ.ศ.2573)</p>	<p>-งบประมาณในการพัฒนามีจำนวนจำกัด</p> <p>-กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาด้านสิทธิบัตรพันธุ์พืช ทำให้โอกาสในการแข่งขันลดลงและการคุ้มครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่นขาดประสิทธิภาพ</p>

จังหวัดอุบลราชธานี

4.4 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.4.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 ข้าวเจ้าพันธุ์ กข-15 และข้าวเหนียวพันธุ์ กข-6

2) ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกข้าวนาปรังในช่วงฤดูแล้ง โดยสูบน้ำจากสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

3) ข้าวนาปี-พืชผัก เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคม และจะปลูกพืชผักหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ได้แก่ กระเทียม หอมแดง และผักชีฝรั่ง ระหว่างเดือนธันวาคมถึงพฤษภาคม

4) ข้าวนาปี-นาบัว เกษตรกรจะปลูกบัว เพื่อเก็บผักขายหลังการเก็บเกี่ยวข้าว

4.4.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา

4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วง

(รูปที่ 4-3)

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1.ข้าว						ข้าวนาปี							
2.ข้าว+ข้าว	ข้าวนาปรัง				ข้าวนาปี								
3.ข้าว+พืชผัก	พืชผัก				ข้าวนาปี								
4.นาบัว	นาบัว												
บริเวณพื้นที่ดอน													
1.ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์				ข้าวนาปี								
2.มันสำปะหลัง	มันสำปะหลัง												
3.ยางพารา	ยางพารา												
4.ไม้ผล	มะม่วง												

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดิน ทำให้ทราบว่าที่ดินนั้นๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดต่อการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินเป็นการจับคู่ข้อมูลที่ใช้สำหรับการประเมินคุณภาพที่ดิน ได้แก่ ข้อมูลคุณภาพที่ดิน และประเภทการใช้ที่ดิน

5.1 ทฤษฎีการใช้ที่ดิน

จากตารางที่ 3-3 และ ตารางที่ 3-4 มีข้อมูลหน่วยแผนที่ดินที่นำมาใช้ในการประเมินคุณภาพที่ดิน จำนวนทั้งสิ้น 5 หน่วยแผนที่ดิน

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี มี 15 ชนิด ได้แก่ กระท้อน ข้าวโพด เงาะ/มะม่วงหิมพานต์ นาข้าว ปาล์มน้ำมัน พริก มะนาว มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มันสำปะหลัง ไม้ผลผสม ยางพารา ลำไย สัก และอ้อย

5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

ผลจากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ศันสนีย์ อรัญวาสี และคำณ ไทรพิง, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1 ดังนี้

กระท้อน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptc-mw-sLB

ข้าวโพด

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-sLB Ptc-mw-sLB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-sIA Ndg-sIA Ptk-sLB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lah-sIA

นาข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเสียหายจากการกัดกร่อน (e) การระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtks-lsB Pho-sIA Pho-sLB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ การระบายน้ำ (o) ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ng-lsB Ptc-sLB Chp-sIA Chp-sLB Lah-sIA Ndg-sIA Ndg-sLB Ptc-gm-sIA/b Ptc-mw-sLB Ptk-sLB Re-pic-sIA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Kg-lsB Pp-gm-sLB/b Pp-sLB

ปาล์มน้ำมัน

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านความเสียหายการระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIA Ndg-sLB Re-pic-sIA Msk-vtks-lsB Ng-lsB Chp-sIA Ptc-mw-sLB Ptc-sLB Ptk-sLB

พริก

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtks-lsB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการเขตกรรม ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-fsi-sIA Ndg-sIA

มะนาว

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ เนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptc-sIB

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความจุในการดูดอาหาร (n) และเนื้อดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptc-mw-sIB Ptc-sIB Chp-sIA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช ข้อจำกัดเรื่องการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pho-sIB Re-pic-sIA

มะม่วงหิมพานต์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptc-mw-sIB Ptk-sIB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lah-sIA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pp-gm-sIB/b Ptk-sIB

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtks-lsA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-slA Chp-slB Ptc-mw-slB Ptc-slB Ptk-slB Re-pic-slA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lah-slA Ndg-slA Ndg-slB Pho-slA Pp-gm-slB/b Ptc-gm-slA/b Re-pic-slA

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และเนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-slA Chp-slB Msk-vtks-lsB Ptc-mw-slB Ptk-slB Kg-slB Ng-slB Ptc-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ปริมาณน้ำฝน (r) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lah-slA Ndg-slA Ndg-slB Pho-slB Ptc-gm-slA/b Re-pic-slA Pp-gm-slB/b Pp-slB

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Re-pic-slA Chp-slA Chp-slB Ptc-mw-slB

สั๊ก

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptc-mw-slB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ptk-slBRe-pic-sIA

อ้อย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช เกิดความเสียหายจากการกักกร่อน (e) มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) เนื้อดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร (n) มีเกลือมากเกินไปและมีความเป็นกรดต่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Chp-sIA

Chp-slB Lah-sIA Msk-vtks-lsB Pho-sIA Ptc-gm-slA/b Ptk-slB Re-pic-sIA Ndg-sIA Kg-lsB Ptc-mw-slB Ptc-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ปริมาณน้ำฝน ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Pp-gm-slB/b

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

หน่วยแผนที่	กระต้อน	ข้าวโพด	เงาะ/มะม่วง หิมพานต์	นาข้าว	ปาล์ม น้ำมัน	พริก	มะนาว	มะม่วง	มะม่วงหิม พานต์	มัน สำปะหลัง	ไม้ผล ผสม	ยางพารา	ลำไย	สัก	อ้อย
Chp-slA	N	N	N	N	S2snz	N	N	S2snz	N	S3z	N	S2osn	S3z	N	S2osnz
Chp-slB	N	N	S3z	N	N	N	N	N	N	S3z	S3z	S2osn	S3z	N	S2osnz
Kg-lsB	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S2snz	N	S2sn	N	N	S2sn
Lah-slA	N	N	N	S3z	N	N	N	N	S3o	N	N	S3o	N	N	S2osnz
Msk-vtk-lsB	N	N	N	S2eosnz	S2sn	S3z	N	N	N	S2osnz	N	S2osn	N	N	S2osnz
Ndg-slA	N	N	N	S3z	S2osnz	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	N
Ndg-slB	N	N	N	S3z	S2osnz	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	S2osnzx
Ng-lsB	N	N	N	S3o	S2sn	N	N	N	N	S2snz	N	N	N	N	N
Pho-slA	N	N	N	S2esn	N	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	S2osnz
Pho-slB	N	N	N	S2esn	N	N	N	S3o	N	N	N	N	N	N	N
Pp-gm-slB/b	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3or	N	N	S3r
Pp-slB	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	S3r	N	N	N
Ptc-gm-slA/b	N	N	N	S3z	N	N	N	N	N	N	N	S3o	N	N	S2osnz
Ptc-mw-slB	S3z	S3z	S3z	S3z	S2snz	N	N	S2sn	S2sn	S3z	S3z	S2osn	S3z	S3z	S2snz
Ptc-slB	N	N	N	S3oz	S2snz	N	S2snz	S2sn	S2sn	S3z	N	S2osn	N	N	S2snz
Ptk-slB	N	N	N	S3z	S2snz	N	N	N	N	S3z	N	N	N	N	S2osnz
Re-pic-slA	N	N	N	S3z	S2osnz	N	N	S3o	N	S3z	N	S3o	S3oz	N	S2osnz

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: r = ปริมาณน้ำฝน s = เนื้อดิน o = การระบายน้ำ e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก z = ความเป็นกรดต่างของดิน n = ความจุในการดูดอาหาร

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	นโยบายหลัก 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเลนโยบายเร่งด่วน
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย และการค้า การลงทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าผลผลิต และส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาเกษตร และสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี (พ.ศ.2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบเศรษฐกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตอุตสาหกรรม พื้นที่แหล่งน้ำ และเขตพื้นที่เฉพาะ-เขตป่านอกเขตป่าตามกฎหมาย รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	38,585	81.93
2.0 เขตเกษตรผสมผสาน	140	0.30
2.1 เขตทำนา	25,533	54.21
1) เขตทำนา-นาร้าง	46	0.10
2) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	5,159	10.95
3) เขตทำนาพื้นที่ดอน	20,328	43.16
2.2 เขตปลูกพืชไร่	5,149	10.93
1) เขตพืชไร่-ไร่ร้าง	19	0.04
2) เขตปลูกข้าวโพด	19	0.04
3) เขตปลูกอ้อย	380	0.81
4) เขตปลูกมันสำปะหลัง	4,715	10.01
5) เขตปลูกพริก	16	0.03
2.3 เขตปลูกไม้ผล	186	0.13
1) เขตปลูกไม้ผลผสม	22	0.05
2) เขตปลูกมะนาว	2	0.00
3) เขตปลูกกระท้อน	6	0.01
4) เขตปลูกลำไย	31	0.07
5) เขตปลูกมะม่วง	35	0.07
6) เขตปลูกมะม่วงหิมพานต์	90	0.19
2.4 เขตปลูกพืชสวน	169	0.36
1) เขตปลูกพืชผัก	169	0.36
2.5 เขตปลูกไม้ยืนต้น	7,318	15.54
1) เขตไม้ยืนต้น-เสื่อมโทรม	22	0.05
2) เขตปลูกยางพารา	6,895	14.64
3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	362	0.77
4) เขตปลูกสัก	37	0.08
2.6 เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	41	0.09

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

	เขตเพาะเลี้ยงปลา	41	0.09
2.7	เขตพืชน้ำ	49	0.10
	เขตพืชน้ำ-บัว	49	0.10
3.	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,225	4.72
4.	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	2,503	5.31
5.	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,227	2.61
6.	เขตพื้นที่เฉพาะ-เขตป่านอกเขตป่าตามกฎหมาย	2,556	5.48
	ป่าผลัดใบ	2,556	5.48
	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	2,488	5.28
	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	69	0.14
	รวม	47,096	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 2,556 ไร่ หรือร้อยละ 5.43 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่เฉพาะ-เขตป่านอกเขตป่า ตามกฎหมาย พื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่ ได้รับการประกาศให้เป็นเขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ เช่น ป่าดงนาแก ป่าลำโดมใหญ่ฝั่งซ้าย เป็นต้น ซึ่ง เขตดังกล่าวเป็นพื้นที่แหล่งกลางน้ำที่สำคัญของกลุ่มน้ำลำโดมใหญ่

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 38,585 ไร่ หรือร้อยละ 81.93 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 9 เขต ดังนี้

1) เขตนาข้าว

1.1) **เขตทำนาพื้นที่ดอน** มีเนื้อที่ 20,328 ไร่ หรือร้อยละ 43.16 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินคง (Kg) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ชุดดินน้ำ พอง (Ng) ชุดดินพล (Pho) ชุดดินโพธิ์พล (Pp) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) และ ชุดดินพระทองคำ (Ptk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่ม การอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และปลูก พืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดย การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำ
- 2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัด โรคแมลงของข้าว
- 3) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว

1.2) **เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม** มีเนื้อที่ 5,159 ไร่ หรือร้อยละ 10.95 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินละหารทราย (Lah) ชุดดินโนนแดง (Ndg) และชุคดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำ ในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการ ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ขุดลอกแหล่งน้ำและ คลองส่งน้ำ

2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว

3) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

1.3) เขตทำนา-นาร้าง มีเนื้อที่ 46 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินโพธิ์สัย (Pp) และชุคดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ชุดลอกแหล่งน้ำและคลองส่งน้ำ

2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว

3) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) เขตพืชไร่-ไร่ร้าง มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินโนนแดง (Ndg) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

2.2) เขตปลูกข้าวโพด มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินโพนพิสัย (Pp)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

2.3) เขตปลูกมันอ้อย มีเนื้อที่ 380 ไร่ หรือร้อยละ 0.81 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินคำบัง (Kg) และชุตดินละหารทราย (Lah) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ชุดดินโนนแดง (Ndg) ชุดดินพล (Pho) ชุดดินโพธิ์ชัย (Pp) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) และชุตดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมการใช้เทคโนโลยีในการปลูก
มันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

2.4) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 4,715 ไร่ หรือร้อยละ 10.01 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินคำบง (Kg) และชุดดินละหารทราย (Lah) ชุด
ดินมหาสารคาม (Msk) ชุดดินโนนแดง (Ndg) ชุดดินพล (Pho) ชุดดินโพนพิสัย (Pp) ชุดดินปักธงชัย
(Ptc) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) และชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรบการใช้เทคโนโลยีในการปลูก
มันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

2.5) **เขตปลูกพริก** มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้
ส่วนใหญ่ คือ) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ชุดดินโพธิ์พิสัย (Pp) และชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรบการใช้เทคโนโลยีในการปลูก
มันสำปะหลังให้ได้ผลผลิตสูง

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำ และฝายน้ำล้น

3) เขตไม้ผล

3.1) **เขตปลูกไม้ผลผสม** มีเนื้อที่ 22 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินใน
เขตนี้ส่วนใหญ่ คือ) ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) และชุดดินปักธงชัย (Ptc) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- สนับสนุนการจัดรูปแบบแปลงนา และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนขุดคลองระบายน้ำ เพื่อระบบน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฝนตกชุก
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

3.2) เขตปลูกมะนาว มีเนื้อที่ 2 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินปึกธงชัย (Ptc)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- น้ำท่วมขังในฤดูฝน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา
- พัฒนาระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฤดูฝน
- สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการทำเกษตรแบบผสมผสานเพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรรายย่อย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- สนับสนุนการจัดรูปแบบ และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อทำการเกษตรผสมผสาน

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากรัฐบาลอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนชุดคลองระบายน้ำ เพื่อระบบน้ำออกจากพื้นที่ในช่วงฝนตกชุก

2) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนและอบรมเกษตรกรในการทำการเกษตรผสมผสาน

3.3) **เขตปลูกมะม่วง** มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินพล (Pho) ชุดดินโพธิ์พล (Pp) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) และ ชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

3.4) **เขตปลูกกระท้อน** มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินปักธงชัย (Ptc)

3.5) **เขตปลูกลำไย** มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินโพธิ์พล (Pp) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- จัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากรัฐบาลอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง

3) *กรมทรัพยากรน้ำบาดาล* สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

3.6) เขตปลูกมะม่วงหิมพานต์ มีเนื้อที่ 90 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลูกรังทราย (Lah) ชุดดินโพนพิสัย (Pp) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) และ ชุดดินพระทองคำ (Ptk) ตามลำดับ

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) เขตไม้ยืนต้น-เสื่อมโทรม มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินโพนพิสัย (Pp) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) และชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

4.2) เขตปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 6,895 ไร่ หรือร้อยละ 14.64 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินคำบง (Kg) ชุดดินลูกรังทราย (Lah) ชุดดิน

มหาสารคาม (Msk) ชุดดินโนนแดง (Ndg) ชุดดินน้ำพอง (Ng) ชุดดินพล (Pho) ชุดดินโพนพิสัย (Pp) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) และชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

4.3) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 362 ไร่ หรือร้อยละ 0.77 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ชุดดินโนนแดง (Ndg) ชุดดินน้ำพอง (Ng) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) และชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

อนึ่งหากเกษตรกรต้องการจะปรับเปลี่ยนยางพาราไปปลูกพืชชนิดอื่น ได้จัดทำทางเลือกไว้ให้ดังภาคผนวก 2

4.4) เขตปลูกสัก มีเนื้อที่ 37 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินปักธงชัย (Ptc) ชุดดินพระทองคำ (Ptk) และชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

5) เขตปลูกพืชสวน มีเนื้อที่ 169 ไร่หรือร้อยละ 0.36 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี (Chp) ชุดดินคำบง (Kg) ชุดดินละหารทราย (Lah) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ชุดดินโนนแดง (Ndg) ชุดดินน้ำพอง (Ng) ชุดดินโพธิ์พลึง (Pp) ชุดดินปักธงชัย (Ptc) และชุดดินร้อยเอ็ด (Re) ตามลำดับ

6) เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 41 ไร่หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพพื้นที่เป็นสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา เป็นต้น

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ต้องปฏิบัติตามนโยบายด้านการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างเข้มงวด เนื่องจากกิจกรรมนี้อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง

- ควรกำหนดเขตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ชัดเจนเพื่อควบคุมและป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ

6.4.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 2,225 ไร่ หรือร้อยละ 4.72 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากการกิจกรรมของชุมชน (ที่ทิ้งขยะ) และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุน ได้แก่

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบประปาเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

6.4.5 เขตแหล่งน้ำ

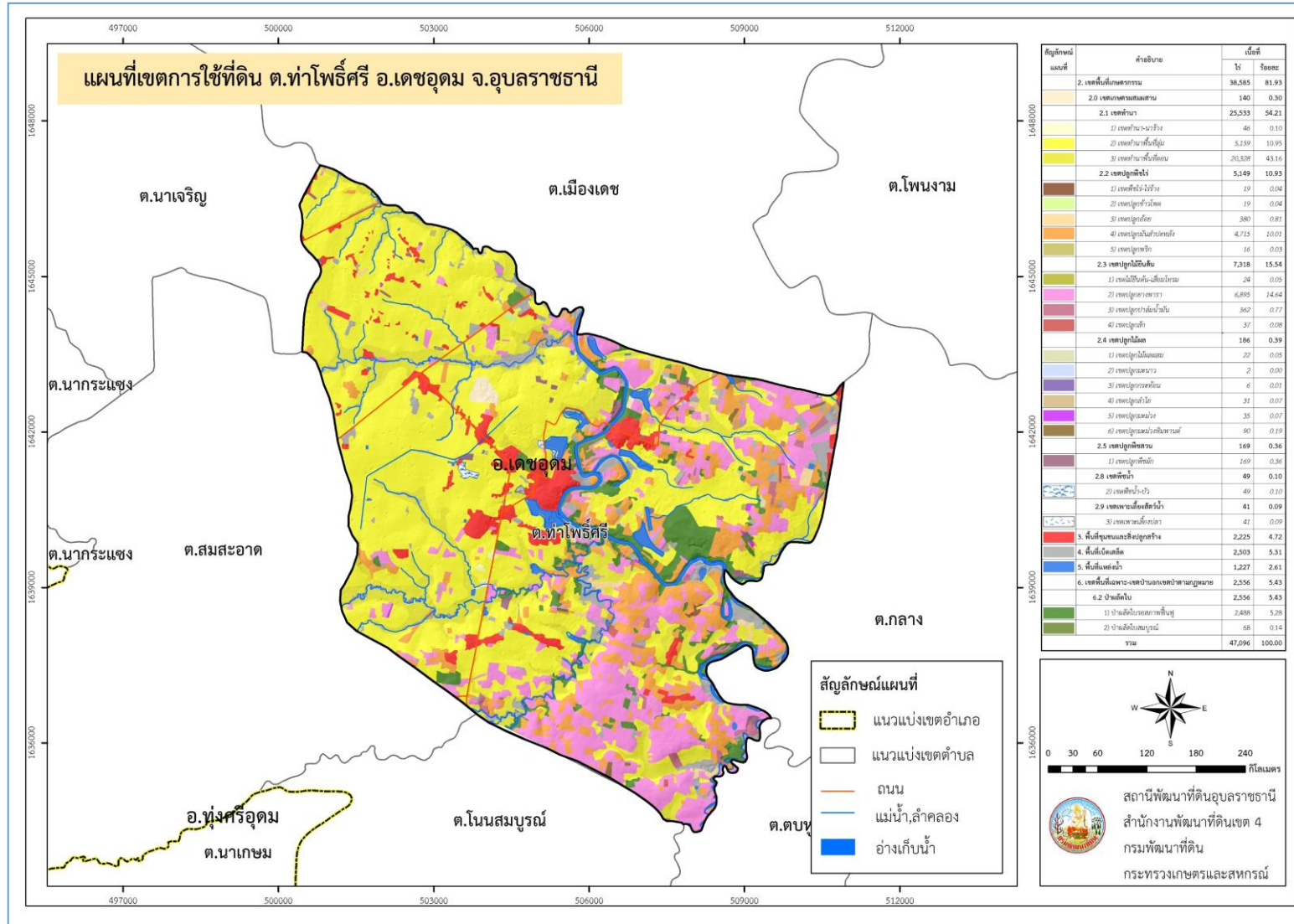
มีเนื้อที่ 1,227 ไร่ หรือร้อยละ 2.61 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ อ่างเก็บน้ำและบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านการเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5 และ 7.6

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและตำบลท่าโพธิ์ศรีให้แก้ไขปัญหารวม 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำน้ำโดม เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และ (6) ป้องกั้นน้ำท่วม นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาทั้ง 5 ประการได้

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2564

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี ไปเสนอต่อสภาตำบลท่าโพธิ์ศรีอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการลดต้นทุนการผลิต

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ

งบประมาณที่ขอรับการสนับสนุน การดำเนินงานแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี แสดงไว้ใน ตารางที่ 7-1

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 7-1 เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการ ตำบลท่าโพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี แผน 4 ปี (ปี 2565-2568)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม
			๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘		๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	
	๑.การบริหารจัดการน้ำ											
แหล่งน้ำ	1.1 ขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก	แห่ง	1	1	1		3	1,500,000	1,500,000	1,500,000	-	4,500,000
แหล่งน้ำ/เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1.2 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	10	10	10	10	40	240,000	240,000	240,000	240,000	960,000
แหล่งน้ำ	1.3 ระบบส่งน้ำในไร่นา	แห่ง	2	2	3	2	9	2,000,000	2,000,000	3,000,000	2,000,000	9,000,000
	๒. การปรับปรุงบำรุงดิน											
นาข้าว/พืชไร่/ไม้ผล/พืชผัก	2.1 จัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	500	500	500	500	2,000	850,000	850,000	850,000	850,000	3,400,000
นาข้าว/พืชไร่/ไม้ผล	2.2 ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000	15,000	15,000	15,000	15,000	60,000
นาข้าว/พืชไร่/ไม้ผล	2.3 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	500	500	500	500	2,000	75,000	75,000	75,000	75,000	300,000
นาข้าว/พืชไร่	2.4 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	15	15	15	15	60	420,000	420,000	420,000	420,000	1,680,000
นาข้าว/พืชไร่/พืชผัก	2.5 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000	15,000	15,000	15,000	15,000	60,000
นาข้าว/พืชไร่/ไม้ผล/พืชสวน	2.6 การทำปุ๋ยหมัก	ตัน	300	300	300	300	1,200	1,020,000	1,020,000	1,020,000	1,020,000	4,080,000
	3.การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน											
นาข้าว/พืชไร่/พืชไร่/พืชผัก	3.1 โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	180,000	180,000	180,000	180,000	720,000
แหล่งน้ำ/นาข้าว	3.2 อนุรักษ์การปลูกแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	180,000	180,000	180,000	180,000	720,000
	4.ส่งเสริมและสนับสนุนการลดต้นทุนการผลิต											
นาข้าว/พืชไร่/ไม้ผล/พืชผัก	4.1 การวางแผนการใช้ที่ดินอย่างละเอียดระดับไร่นา มาตราส่วน 1:4,000	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	6,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000
นาข้าว/พืชไร่/ไม้ผล/พืชผัก	4.2 โครงการบริการวิเคราะห์ดิน-น้ำ	ตัวอย่าง	50	50	50	50	200	25,000	25,000	25,000	25,000	100,000

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS),
Rome.

_____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.

ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific
Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.

NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering,
and Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin
Heidelberg.

บทที่ 2

กรมการปกครอง. 2563. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563)**.
กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลท่าโพธิ์ศรี ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **หมอดินอาสาตำบลท่าโพธิ์ศรี ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2564. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

_____. 2562. **สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2531-2560)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ
และสังคม. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2563. **ข้อมูล
สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี**. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ศรี. 2561. **แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564)**. ตำบลท่า
โพธิ์ศรี อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. ข้อมูลทรัพยากรดิน. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

ศันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิภ. 2562. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2561. ยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2560-2565. ไฟล์ข้อมูล.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562. แผนพัฒนาภาคเหนือ. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562. ไฟล์ข้อมูล.

คณะผู้จัดทำ

นายพนมมา ทงบ่อ	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี
นายคมเพชร สมแสง	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นางสาวกนกวรรณ หาญสุขใจเจริญ	นักสำรวจดินชำนาญการพิเศษ
นายสุวิทย์ บุญก้อ	นักวิชาการเกษตร
นายบัณฑิต หรสิทธิ์	นักวิชาการเกษตร
นางสาวญานิตา ทองลือ	เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย

โดย สถาบันพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์